

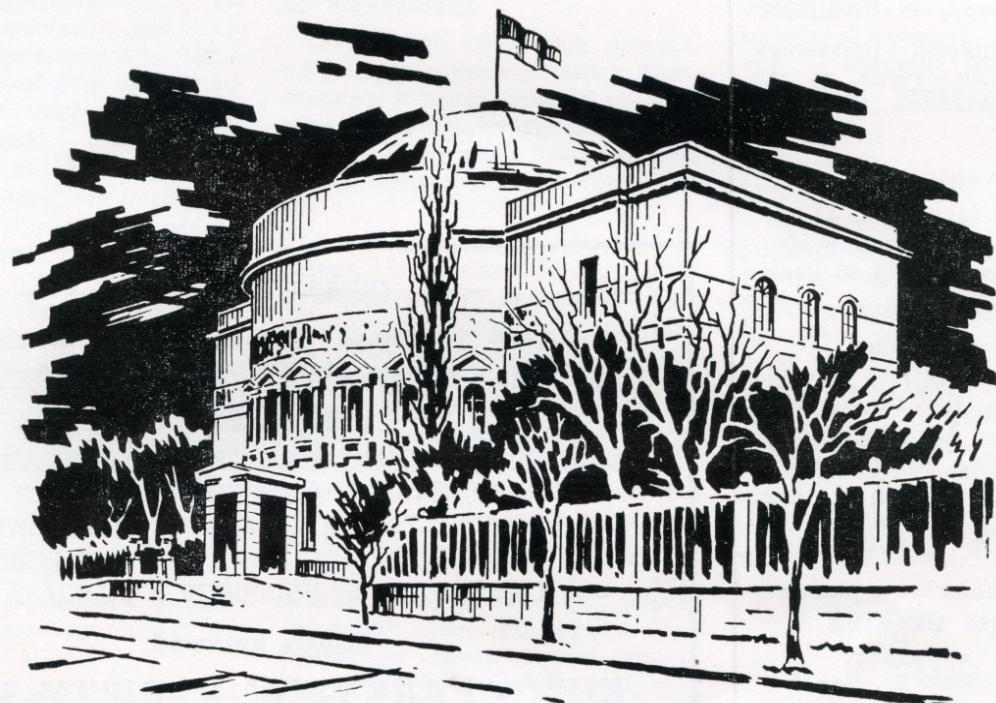
Молода Україна

журнал українського демократичного молоді

РІК ВИДАННЯ XVII

ЛЮТИЙ — 1967 — FEBRUARY

Ч. 143

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: М. Француценко

Редакція Колегія в складі:

Я. Білінський, О. Валер, О.
Коновал, М. Лебединський, Л.
Ліщина, Л. Павлюк, П. Родак,
О. Сандул.

Голов. редактор: М. ГАВРИШ

Адміністратор: В. ПАВЛЮК.

Статті, підписані прізвищем
або ініціалами автора, не зав-
жди відповідають поглядам
редакції.

Умови передплати:

12 чисел (один рік) \$4.00
24 числа (два роки) \$7.50

Ціна окремого числа 40 центів

МОЛОДА УКРАИНА

(Young Ukraine).

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth Association.

(in USA — Association of American Youth of Ukrainian Descent)
President: M. FRANCUZENKO

Все листування і передплату

МОЛОДА УКРАИНА,

шліть на адресу:

Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Аргентині:

"Rada"
Av. J. M. Campos 556,
San Andres, F. C. Mitre
(Bs. As.), Argentina.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky,
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine, — France
K-to: Paris CC 11.087.11

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: О. Олесь, Т. Шевченко, К. Кураневич,
В. Крикуненко, Є. Сидорчук, А. Тютюник, А. Коломієць, І. Чумак,
В. Бровченко — Поезії. о. М. Овчаренко — Матерія, простір і час.
Ю. Євреїнов — Мати мистецтв. В. С. — Успіх інженера - українця.
С. Г. — "Мало-новгородська" срібна монета св. Володимира Великого.
З'їзд Українського Олімпійського Руху. З одумівського життя. Різне.

УВАГА! — ОШАВА І ОКОЛИЦІ! — УВАГА!

Повідомляємо українське громадянство, що в місті Ошаві,
з 1-го лютого 1967 року, ВІДКРИЛАСЬ нова українська крамниця

"КИЇВ"

В КРАМНИЦІ "КИЇВ" МОЖНА ПРИДБАТИ УКРАЇНСЬКІ ГАЗЕТИ, ЖУРНАЛИ, ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ, ШКІЛЬНЕ ПРИЛАДДЯ, ПАТЕФОННІ ПЛАСТИНКИ, УКРАЇНСЬКУ КЕРАМІКУ, РЕЛІГІЙНІ ОБРАЗИ (ІКОНИ), УКРАЇНСЬКІ КАРТКИ ДЛЯ ВСІЛЯКИХ ОКАЗІЙ, ГОДИННИКИ, БУДИЛЬНИКИ, КАЛЕНДАРИ І ІНШЕ.

Адреса крамниці:

KIEV - PARKVIEW VARIETY STORE

98 Olive Ave., Oshawa, Ont. — Tel.: 725-8232

Власник: — Ю. СТЕФАНОВИЧ

ІІІ-й Український Військовий З'їзд у Києві, кінець жовтня 1917 р.

О. ОЛЕСЬ

**

**
Ранок, ранок! час світання...
О, який прекрасний час!
Криком щастя і страждання
Україна кличе нас.

Голос Страдниці лунає!
Голос Матері, сини,
Під корогви вас скликає
Стати в грізні буруни.

Тіні прадідів блукають,
Тіні ходять по землі,
Нам корогви розгортують,
Нам дають свої шаблі.

Швидко дзвони в Україні
Залучають, загудуть...
Швидко нас великі тіні
Під стягами поведуть...

Час горіння... Час світання.
О, який прекрасний час!
Криком щастя і страждання
Україна кличе нас.

Крики... усміхи привітні...
Пропорі... пісні...
Будьте мужні, непохитні,
Єдністю міцні!

Свято волі... скрізь бенкети...
Мрій, надій рої...
— Зброю в руки! За мушкети!
Будуть ще бої!..

Де дівались пута, грати...
Люди, як брати...
— Вартові, вночі не спати!
Пильно стерегти!

Розчинилися темниці...
Друзі серед нас...
— Будьте тверді, як із крицій:
Бавитись не час!

Скільки сонця і блакиті —
В небі, на землі!...
— Чи рушниці всі набиті?
Гострені шаблі?

Гей, стрільці, як слід влучати
І назад не йти!
Вартові, вночі не спати!
Пильно стерегти!

о. прот. М. ОВЧАРЕНКО

МАТЕРІЯ, ПРОСТІР І ЧАС

(Закінчення)

Матеріялісти намагаються якось визначити безконечність. Вони пишуть: "Не визначаючи на-перед конкретного змісту безконечності простору, логічніше всього, на наш погляд, виводити його з безконечності самої матерії... В природі існує безконечна кількість матерії, і ця матерія має необмежений засяг. Чим можна довести, що кількість матерії в світі безконечна? Це доводиться так: обмеженість чогось можна виявити лише тоді, коли в принципі можна вийти за межі його в область інших явищ. Але щодо матерії — ця операція принципово неможлива, бо в природі не існує нічого, крім матерії в її різноманітних формах. Коли ж не можна вийти за межі матерії, то не можна говорити про її обмеженість, з чого виходить, що матерія безконечна" (Мелюхин, 165).

Чи може це визначення безконечності задовільнити? Очевидно, що ні. По-перше, тут береться, як доведене, що існує лише матерія й більше нічого. Але це лише віра матеріялістів, а не науково доведений факт. По-друге, береться, як доведене, що за межі матерії не можна вийти. Але й для такого твердження нема ніяких наукових підстав. Вже говорилося, що воля людини виходить за межі матерії, наводилися й інші приклади, як ідеї, релігія, абстракції й т. д. Навіть Ленін сказав, що мисль (думка) не матеріальна, а значить виходить за межі матерії.

Про безконечність матеріялісти ще пишуть так: "Теорія безконечної ділімості матерії є чисто умоглядна" (Мелюхин, 38). "Безконечна ділімість тому і являється безконечною, що вона не може бути завершена. Коли б безконечна ділімість матерії була можлива, вона не була б безконечною. Це глибоко підмітив Аристотель, який говорив, що простір і час ділімі до безконечності тільки в *можливості*, а не в *дійсності*" (Мелюхин, 16-17).

Коротше кажучи, це значить: безконечність є те, чого в дійсності нема.

Академік проф. Е. Кольман пише: "Ми вважаємо помилковою думку деяких філософів, ніби існує якесь особливе філософське розуміння безконечності, яке не залежить від наслідків, до яких приходять конкретні науки в проблемі безконечності". ("Природа", вид. Акад. Наук ССР. Москва. 1964, ч. 11, стор. 40).

"Безконечність є протиріччя, — писав Енгельс, — і вона повна протиріч. Протиріччям є уже те, що безконечність складається з одних тільки конечних величин, а між тим це саме так. (Ф. Енгельс "Анти-Дюринг", ст. 49). Коли б безконечність не складалася з окремих величин, то вона взагалі не могла б існувати, не мала б реальності" (Мелюхин, 167).

Так, безконечність існує, але вона не матеріялістичне поняття, а метафізичне: про існування

її ми знаємо лише через *відчуття душою*, яка є бессмертна, тобто безконечна, а розумом уявити собі її не можемо.

Тому матеріялісти, для яких єдиним авторитетом є розум, не в силі обґрунтувати існування безконечності. Життя матеріялістів не є повне життя. Християни ж, для яких авторитетом є і розум, і "серце" в їх гармонійній співпраці, живуть повним життям.

4) Час

Наука встановила, що як тільки тіло почало рухатися, то для нього простір, маса, час, температура, енергія, геометричні розміри й ін. приймають інші значення, ніж для такого ж тіла в стані покою. Всі ці властивості тіла міняються в залежності від швидкості руху.

Тепер встановлено, що час тече нерівномірно і залежить від швидкості руху тіла. Що більша швидкість тіла, то повільніше йде час для нього. І коли швидкість тіла досягає швидкості світла (300.000 км. на сек.), то час зупиняється, його немає, настає безчасовість.

Сучасна наука вважає, що швидкість світла (300.000 км. на сек.) — найбільша можлива швидкість матерії. Але чи це дійсно так — не знаємо. Розглянемо це з позицій сучасного стану науки.

Сучасна наука кладе в свою основу такі положення: 1) світло завжди при всіх умовах має швидкість 300,000 км. на сек., тобто воно ніколи не може мати ні меншої, ні більшої швидкості; 2) швидкість світла — це найбільша можлива швидкість матерії. Але, прийнявши це, потрібно розв'язати багато питань. Наприклад: А що, як джерело світла, випромінюючи світло, само рухається в тому ж напрямку, наприклад, зі швидкістю 100.000 км. на сек.? Тоді для спостерігача, який знаходиться на джерелові світла, швидкість світла буде лише 200.000 км. на сек. Але це суперечить першому положенню, що світло має постійну швидкість 300.000 км. на сек. Цю суперечність наука розв'язує так: вона говорить, що простір і час не є незмінні, а мають різні значення в залежності від швидкості. Чим швидше рухається матеріальне тіло, тим більше скорочується простір, і тим повільніше йде час. При швидкості рівній швидкості світла довжина тіла буде нуль, а час зупиниться. Наука говорить, що такої швидкості не може досягти ніяке матеріальне тіло, бо чим більша швидкість, тим більшою робиться його маса. При швидкості тіла рівній швидкості світла маса його мусить зробитися безконечно великою, що неможливо. (Маса — тут міра інерції, а не кількість матерії).

Це розраховується по формулі:

$$M = \frac{M_0}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

Тут "M" — маса тіла в русі; "M₀" — маса тіла в стані покою; "v" — швидкість руху тіла; "c" — швидкість світла.

Подібні формули вживаються і для довжини і для часу.

Але ж світло рухається зі швидкістю 300.000 км. на сек. Світло — матерія. Значить маса світла — безконечна? На це питання наука відповіді не дає. Світло виявляється чимсь надзвичайно таємничим. Але ж треба дати відповідь! Наука дає таку відповідь: маса покою світла — нуль, тобто світло в стані покою неможливе, а коли світло зупиниться, воно мусить зникнути.

Хочемо зазначити, що 300.000 км. на сек. — це швидкість світла в порожнечі (хоч матеріалісти кажуть, що порожнечі взагалі нема), а в речовинах вона менша. Напр., у воді — 225.000 км. на сек., а в діаманті 120.000 км. на сек. Причини цього невідомі. В речовинах електрони можуть набувати понадсвітлову швидкість, але не більше 300.000 км. на сек. (Д. Данин "Неизбежность странного мира". Москва, 1961. ст. 134-137).

Академік проф. Е. Кольман пише: "Проблема часу більш трудніша для розуміння, ніж проблема простору... Практично безконечне, в порівнянні зі звичними нам швидкостями, значення швидкості світла вносить різку асиметрію в наше сприйняття збігів просторових і часових по-дій" ("Природа". Москва. 1964, ч. 11, ст. 40).

В зв'язку зі швидкістю світла виникає ще багато інших питань, але тут ми не маємо можливості спинитися на них.

Теорія релятивності (відносності) Айнштейна говорить, що немає абсолютноного часу, немає абсолютноного простору, немає будь-яких абсолютнох станів в просторі. Маштаби і час міняються залежно від швидкості руху. Час то "поспішає", то "запізнююється". Простір то "стискується", то "поширюється", і сам всесвіт також міняється в своїх часово-просторових обрисах. Про закони цього світового ритму ми нічого не знаємо, бо відомі нам закони природи, які висловлені в часово-просторових формулах, самі підпорядковуються цьому пульсові.

Через те, що немає ні абсолютноого простору, ні будь-яких абсолютнох станів в просторі, вчений Ленард проголосив принцип: "При будь-яких рухах всі явища в природі мусять відбуватися однаково, незалежно від того, чи в стані відповідного руху буде спостерігач, чи ввесеть навколоїшній простір. Це значить, між іншим, що немає різниці між тим, чи Сонце обертається навколо Землі, чи Земля обертається навколо Сонця¹).

Час і простір мають значення лише для даної системи тіл або, науково точніше — для даної системи координат. В іншій системі тіл час і простір будуть мати зовсім інші значення. А тому абсолютно неможливо застосувати принцип "одночасовості" до різних систем, які рухаються з

різними швидкостями; навіть не можна застосувати й до тієї самої системи, коли швидкість її зміниться.

Ми уже говорили, що для тіла, яке рухається зі швидкістю світла, час зупинився, часу немає, настає безчасовість. При цій швидкості тіла довжина його буде дорівнюватися нулеві, а маса — безконечно велика. При швидкості тіла більшій від швидкості світла довжина і маса тіла стануть уявні, а час піде назад. В дійсності цього немає, бо матерія при швидкості світла зникає, перетворюючись у щось інше.

П. А. Флоренський, говорячи про швидкості, більші від швидкості світла, вказує, що це не означає, що швидкості, які дорівнюють 300.000 км. на сек. і більші, неможливі; це означає, що разом з ними з'являються зовсім нові умови, яких ми не можемо конкретно уявити, але такі умови можливі. Інакше кажучи, при швидкостях, що дорівнюють швидкості світла й ще більших, життя світу якісно відмінне від того, що ми спостерігаємо при швидкостях менших від швидкості світла. (Гакої думки не може заперечити й діялектичний матеріалізм, який говорить, що кількість на певному ступніві переходить в нову якість). На межі Землі і Неба довжина кожного тіла — нуль (довжини нема), маса — безконечна, а час — вічність. Тіло втрачає свою протяжність, переходить у вічність і стає абсолютно стійким (П. А. Флоренский "Мнимости в геометрии". Москва, 1922, ст. 51-52).

Абсолютного часу не існує. Навіть неможливо побудувати абсолютно точний і абсолютно об'єктивний інструмент для виміру часу. Це довів відомий фізик Анрі Паункарє в своїй книзі "Цінність науки".

Для Абсолютного Духа всі часово-просторові комплекси беруться у відношенні до Його, як до Творчого Суб'єкта. В цьому метафізичний корінь теорії релятивності. Цим же пояснюється відсутність і неможливість абсолютнох вимірів.

В інші періоди на Землі, на інших планетах і в інших місцях всесвіту були і є зовсім інші одиниці часу й інше уявлення про нього, якщо взагалі тут може бути мова про час і якщо в цих інших місцях є кому уявляти час.

Тому дивно говорити про час у нашему розумінні до виникнення Землі та отримання нею швидкості, з якою вона рухається тепер. Не можна також "дні творіння" в Біблії розуміти буквально, як теперішні дні. Особливо перші три "дні творіння", які були ще до виникнення сонячної системи. А ввесеть час від з'явлення нашого матеріального всесвіту і до сьогодні поділено на "сім днів", при чим 7-ий день почався після з'явлення Адама. (Таке є тлумачення "днів творіння" Святыми Отцями).

Розповідь про початок світу — це не історія, а метаісторія, тобто символічний образ того, що було до історії, коли часу не було. Об'явлення Св. Івана Богослова дає візію кінця історії й переходу до заісторичного надбуття, коли "часу не буде" (Об'явлення 10.6), коли все буде нове (Об'яв. 21. 1-5).

Як розуміти теперішній час? Існує дуже влуч-

не порівняння. Теперішній час — це межа між минулим і майбутнім, межа, що немає ніяких розмірів. За теперішнього часу минуле пройшло, а майбутнє не наступило. Сучасний момент — це лінія, яка абсолютно не має ні ширини, ні товщини, яка рухається у вічності і відділяє минуле від майбутнього. Теперішній час — це межа між цими двома надчасовими сферами, які по суті є одним, до того ж метафізичним поняттям — вічність, безчасовість.

Матеріялісти говорять, що простір і час самі по собі не існують, а є лише форми буття матерії. Поскольки є найменша частинка матерії (10^{-13} см), то звідціля й простір має найменшу частинку (квант) того ж розміру, що й матерія, але тоді й час мусить мати найменшу частинку. Матеріялісти кажуть, що є найменша частинка часу, яка дорівнюється 10^{-24} сек. (Мелюхин, 135). Але це заводить в глухий кут. Теперішній час — це межа між минулим і майбутнім, що доходить до нуля. Але ніщо не може бути одноразово рівним нулеві і якісь *конечній* величині, бо виходить абсурд. Це саме говорять і матеріялісти (Мелюхин, 137). З цього становища вони виходять так, як і в питанні перервности чи безперервности простору. Діалектичний матеріалізм говорить, що в одних матеріальних процесах час перервний, а в інших безперервний (Мелюхин, 137-139). Очевидно, що таке пояснення не є ніяким поясненням і не усуває абсурдності. А що ж інше можуть сказати матеріялісти?

Матеріальні явища, розвиток матерії неодмінно відбувається в часі. Час — конечна величина, бо між певними моментами в розвитку матерії проходить якесь певна конечна віддаль в часі. Але з конечного часу не можна утворити вічність, бо вічність — це безконечність в часі. В вічності не може бути минулого, теперішнього й майбутнього. Те, що розвиток матерії проходить в *конечному* часі, говорить, що матерія мала початок, що був початок розвитку матерії, бо вічне не може мінятися: саме поняття вічності про це говорить.

І яка глибина Християнської Науки, що Бог — *Вічний, Незмінний!*

Як розуміють вічність матеріялісти?

А вони говорять: "Вічність часу не треба розуміти в дусі того, що немов би Всесвіт безконачно старий в якомусь єдиному потоці часу. Її треба розуміти найперш усього так, що нестворима й незнищима матерія мала й буде мати безконачне існування, незалежно від того, який був би часовий ритм змін її конкретних форм" (Мелюхин, 167).

І це пояснення? Ми тут бачимо, що матеріялісти замість відповіді на питання про вічність, говорять про ритм часу. Ритм часу може бути й неоднаковий, але це аж ніяк не пояснює вічності, бо який би не був ритм часу — це буде *конечний* час. Вічність вони підміняють словом "безконачність", немов би безконачність зрозуміле поняття. Незрозуміле пояснюються незрозумілим же, але все це одягається в такі словесні форми, що складається враження немов би відповідь дана.

Як же все таки пов'язати зрозуміле нам конечне з незрозумілим безконачним? Матеріалістично — неможливо, а релігійно — можна. А саме: Бог (безконачний, Вічний Дух, а не матерія) творить час разом з матерією і простором. Матерія і простір існують для Бога, мисляться й бачаться Ним у вічності, але сама матерія з простором існують в часі.

Безконачність і вічність існують, але вони є надматеріальні поняття (тому матеріалісти безсилі вивести їх з матерії), а тому *відчуваються лише безсмертною душою*, бо безсмертя — це безконачність, вічність.

З усього ми бачимо, що матеріалізм, борячись з вірою і метафізицою, сам заснований на *viri* (що існує лише одна матерія) та на метафізичних поняттях (безконачність, вічність).

**

Чи є час четвертим виміром?

Ми знаємо три виміри: довжина, ширина й товщина або глибина. В науці умовно прийнято вважати час четвертим виміром, бо всі фізичні процеси відбуваються в часі. Через те, що процеси йдуть лише в одному напрямку: з минулого в майбутнє — вважають час *умовно* четвертим виміром.

Деякі науковці вважають час дійсним четвертим виміром, а не тільки умовним. Вони говорять, що час може поширюватися і скорочуватися, може йти й назад. На доказ вони наводять, що ритм часу залежить від швидкості руху тіл, і наводять сни. Про неоднаковий ритм часу вже говорилося, а про сни трохи скажемо. Ці вчені кажуть, що в снах ми можемо одночасно жити і в минулому, і в майбутньому, коли минулі і майбутні події перемішуються. Ми можемо за короткий час сну пережити ціле життя, коли час ніби скорочується, стискується. І наяву, читаючи книгу, ми можемо забігати наперед, вихвачуючи слова, чи речення, чи й розділи, а можемо повернутися назад і знову перечитувати.

Матеріялісти не визнають оборотності часу, говорячи, що коли б була оборотність часу, то було б неможливе утворення складних структур і взагалі розвиток (Мелюхин, 232); вони говорять, що тоді наслідок був би раніше причини, що абсолютно неможливо (Мелюхин, 234)².

В питанні часу для нас важливе те, що час, який здається таким простим і зрозумілим, виявляється таємничим, загадковим.

**

Вже говорилося, що при швидкості рівній швидкості світла, час зупиняється, часу нема, час — нуль, настає вічність, безчасовість. Але й безконачно великий час теж — вічність, безчасовість.

Виходить, що час — нуль і час — безконачно велике змикаються в безчасовості, у вічності. Людський розум безсилий зрозуміти це. Розуміння часу й безчасовості можливе лише з позицій надфізичного, надматеріального.

Матеріялісти говорять: "Простір і час, як невід'ємні форми існування матерії також вічні й безконачні, як і сама матерія" ("Діалектический материализм", видання при Ц.К. партії, Москва,

1960, ст. 77). Вони говорять, що "рух — це необхідна, внутрішньо притаманна властивість матерії. Нема і не може бути матерії, що не має руху" (там же, ст. 55). "Без руху неможливе існування матерії. Рух же матерії завжди відбувається в просторі і в часі" (Там же, ст. 67).

Значить, з точки зору матеріялістів не може існувати безчасовість, тобто — час не може бути рівним ні нулеві, ні безконечно великому. Хай існують різні структури матерії, але ж вони, як матерія, для свого існування, для свого руху неодмінно потребують конечного часу. Хай існує різний ритм часу, але він — час — є. А раз час з необхідністю завжди існує, то не може бути безчасовості — вічності. Коли ж вічність існує, то значить час є щось утворене. Матерія може існувати тільки в часі і в просторі. Коли час є щось утворене, то й матерія мусить бути утвореною.

Християнство й говорить, що Вічний — Позачасовий Бог творить матерію разом з простором і часом. Час існує тільки для матерії, і, коли матерії ще не було, то тоді не існувало й часу. Християнство говорить, що після кінця світу часу не стане (Об'явл. 10.6). Тоді, можливо, матерія перетвориться в щось, що не буде потребувати часу. І це цілком можливе, бо ж навіть для фотона часу не існує. (Про це вже говорилося). Об'явлення св. Івана Богослова говорить, що тоді все буде нове (Об'явл. 21. 1-5).

Надзвичайна складність, надзвичайно розумна закономірність в будові матеріального світу (бо без участі Розуму був би хаос), існування явищ, зрозуміння яких можливе лише з надматеріяльної позиції — все це говорить, що мусить існувати Надматеріяльний Фактор, Всемогутній Розум, мусить існувати Той, Кого ми звемо Богом.

**

Підсумовуючи сказане про матерію, простір і час, ми бачимо, що сучасна наука не дає підтримки матеріалізму.

В свій час матеріалізм був науковий, бо відповідав рівню тогочасної науки (100 років тому), але тепер він перетворився у *viry*. Матеріялісти приймають як незаперечну абсолютну істину, що існує тільки матерія й більш нічого нема, приймають як незаперечну абсолютну істину, закон збереження матерії і руху, а також абсолютну незмінність законів діялектики (Мелюхин, 261). Все останнє вони пристосовують до цих своїх "істин". Поскільки ці іхні "абсолютні істини" заперечуються новими науковими фактами, матеріялісти вигадують і наділяють матерію такими властивостями й якостями, яких ні вони самі, ні ніхто в світі не може уявити.

Тут матеріялісти в деякій мірі нагадують Птоломея, який взяв як абсолютну істину, непорушність Землі, яка всім здавалась зрозумілою й незаперечливою, і побудував свою систему. Коли ж стали глибше вивчати рух планет, то виявилося, що щось не гаразд. Тоді були вигадані епіциклі, аби всім зрозумілу "абсолютну істину" — непорушність Землі, поєднати з науковими відкриттями.

Подібно й матеріялісти. Вони взяли, як абсо-

лютну всім зрозумілу істину, що існує лише матерія і на цьому побудували своє вчення. Коли ж наука дає факти, які заперечують це, то матеріялісти вигадують всякі своєрідні, "епіцикли".

Але ці "епіцикли" не потрібні, бо пояснення просте: крім матерії і над матерією існує Вища Розумна Сила, Яку ми звемо Богом.

5) Погляди християнства

Як же релігія, зокрема християнство, відповідає на питання: Чи всесвіт безконечний, чи конечний? Чи кількість матерії безконечна, чи конечна? Що таке матерія? й ін.

Для християнства ці питання не є головні, бо християнство має своєю справою спасіння людини. Християнство вчить, що Бог — Безконечний, Вічний, Всемогутній, Незмінний. А що це поза людським розумінням, то ми віруємо в це, маючи підставою, що безконечність, вічність *мусить* існувати, маючи підставою розумінність і цілеспрямованість в матеріальному світі й ін. (Це окрема велика тема).

Щодо творення Божого — всесвіту, то воно може бути і конечним і безконечним (але, маючи початок, як, наприклад, промінь Сонця має початок, а кінця не має). Це стосується і матерії і простору. Про час уже говорилося.

Щоб не говорила наука — суперечити християнству вона не буде. Християнство вчить, що після тілесної смерти людина у другому, іншому житті, у перетвореному стані (І Кор. 15. 35-54) буде пізнати, і то абсолютно правдиво, і матеріальний світ, і духовний світ, і Самого Бога, і цей процес пізнання буде безконечний, бо ж пізнатися буде безконечне.

Хочемо тут зазначити, що говорячи про Всесвіт, дехто, навіть з богословів, допускають помилку: вони говорять, що нематеріальний світ знаходиться зовні матеріального світу. Таке думання є чисто матеріялістичне. Нематеріальний світ, як видно з самої назви, якісно відмінний від матеріального світу. Він існує зовсім в іншій площині і тому його не можна розглядати, як щось, що існує поруч матеріального світу, обмежуючи його. Нематеріальний світ просякає ввесь матеріальний світ. Христос сказав: "Боже Царство всередині вас" (Лука 17. 21).

¹⁾ З цього не треба робити висновку, що ми мусимо повернутися до Птоломеївської системи (вона занадто примітивна). Але й розрахунки за Коперниківською системою не є зовсім правильні, що довів французький вчений Морис Алле, і це було темою його доповіді в лютому 1958 року перед науковим світом Парижу.

Раніше вважали, що закони і взаємодії матеріальних мас прості, а тепер наука встановила, що вони надзвичайно складні. У всесвіті надзвичайно багато, до безконечності багато діючих сил, а звідціля й надзвичайна складність взаємодії матеріальних мас.

²⁾ В підрозділі "Що являють собою елементарні частинки" наводилися слова радянського академіка М. Е. Омеляновського, що треба "переглянути уявлення про простір і час, і про причиновість у застосуванні до ультрамалих маштабів".

Ю. ЄВРЕЇНОВ

МАТИ МИСТЕЦТВ

Архітектурні пам'ятки — це історія нашого народу, зматеріалізований літопис його страждань і перемог, його волі, талановитості та майстерності. Прадавній земляний рів, кам'яна степова баба, велич Софії Київської, могутність Дніпрельстану, гармонійна краса нових сучасних споруд складають єдиний і неоцінений скарб, ім'я якому — культура народу.

Але творіння архітектури — не тільки історичні віхи. Вони можуть хвилювати людину так само, як музика, живопис, поезія. Саме через це архітектуру в минулому звали "матір'ю мистецтва". Щоб з'ясувати, звідки прийшло вміння та справжня художня майстерність будувати, треба звернутися до глибокої давнини.

...Спершу людина використовувала для житла природні печери, потім навчилася влаштовувати криті ями, землянки та напівземлянки. Таке "будівництво" існувало вже понад 10.000 років тому, але й тепер землянка майже такою, якою була на світанку будівельної діяльності людини: яма, прикрита колодами або жердинами, а зверху — земля. Залишки споруд цього часу виявлено на Дону, в басейні Дніпра, на лівобережній Україні (в Гонцах).

...Під час розкопок біля села Новгород-Сіверського Чернігівської області було знайдено рештки жител, зроблених з кісток мамонта. Такі ж залишки знайшли в селі Молодова Чернівецької області. Каркас цих споруд складався частково з жердин, частково з бивнів мамонта. Для покриття використовували великі кістки та шкіру, притиснуту зовні черепами. Так будували житло вже 5—6 тисяч років тому.

Але основним житлом у степовій та лісостепової частині навіть в XI і XIII століттях була землянка. Минуло кілька століть, поки вона перетворилася на хату-мазанку, в той час як на півночі в лісовій частині досить рано розвинувся цямриново-колодязний тип житла.

Опалювались житла по-курному (звідси — "курінь"). Для того, щоб колоди знизу не підгнивали, увесь зруб ставився на пні з відрубаним корінням, що нагадувало курячі ноги, тому й залишився в пам'яті народу образ хатини на курячих ніжках. Але, на превеликий жаль, від того стародавнього дерев'яного будівництва до нашого часу не збереглося нічого.

З монументальних споруд до нас дійшов відомий курган "Чорна могила" в Чернігові, де в X столітті було поховано невідомого князя. Під час розкопок "Чорної могили" було виявлено залишки поховального вогнища. Такі кургани часто густо трапляються й досі в степах і є чи не найстарішими творами нашої монументальної архітектури.

Від стародавніх храмів теж лишилось небагато. Так були розкопані залишки храму, присвяченого поганському ідолові Святоvitу. Це була центральна споруда Києва.

I коли в другій половині IX століття складається, а в X та XI століттях могутньо розвивається держава Київської Русі — вся майстерність, що набувалась поступово, протягом віків, щедро виплескується і створює велику славу Києву, Чернігову, Новгороду, Полоцьку, Смоленську. Міста Київської Русі за своїм благоустроєм та укріпленням були кращі від сучасних їм західноєвропейських міст. Вони мали бруківку і водогін; стародавні міста вражали чужоземців величчю, оздoboю будинків, пишнотою храмів і своїм великим населенням. Київську Русь в ті часи звали "країною міст". Князь Володимир багато уваги придіяв укріпленню і будові міст. Літописець свідчить, що він "нача ставити города по Десні, і по Острі, і по Трубежові, і по Суслі, і по Стугні".

Літописи мають багато відомостей про будівлі, що не дійшли до нас. Міжна тільки гадати, який вигляд мав збудований в 989 році тринадцятибаний дерев'яний храм Софії в Новгороді, яким пишним був палац княгині Ольги, збудований в середині X століття у Києві. Цей палац було споруджено з цегли та пісковику, фундаменти зроблено з червоного волинського кварциту. Двоповерховий палац був перекритий склепінням великих розмірів. Під час розкопок було знайдено багато уламків мармурових карнізів, залишки мозаїк, фресок, скла...

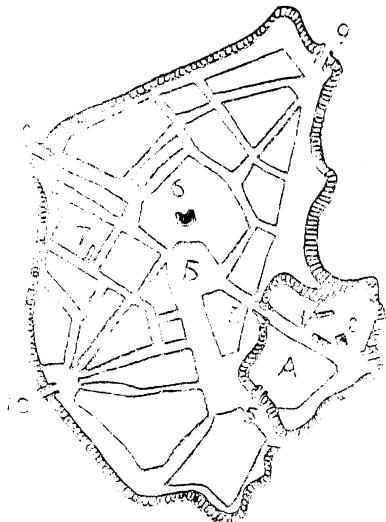
...Київ швидко розростався. Якщо подивитися на плян міста за часів Володимира і порівняти його з пляном часів Ярослава, — лише за 50 років Київ виріс у шість разів. Темпи дивні навіть для нашого часу! Київ був одним з найбільших міст тогочасної Європи. Збереглося цікаве свідчення одного з "заморських гостей". Він писав, що в Києві було "понад чотириста церков і вісім базарів, а люду же невідома кількість". В цей час площа центральної частини міста становить понад 70 га. Київ за Ярослава був оточений укріпленнями. Вони складалися з валів, довжина яких сягала 3,7 км., висота 16 м., а ширина 18 м. Вали будувалися з дубових зрубів і засипалися землею. Під час будівництва кілька років тому на площі Калініна було виявлено залишки Ярославових укріплень. Київ був взірцем будівництва для інших міст стародавньої Русі. Досвід київських майстрів застосовувався у Чернігові, Тмутаракані, Новгороді, Полоцьку, Володимирі, Галичі, в архітектурі Московського князівства.

За тих часів церковні споруди вживали не тільки для відправ, а були справжніми міськими, державними, громадськими та культурними центрами. Саме тут писалися літописи, проводилися важливі державні акти.

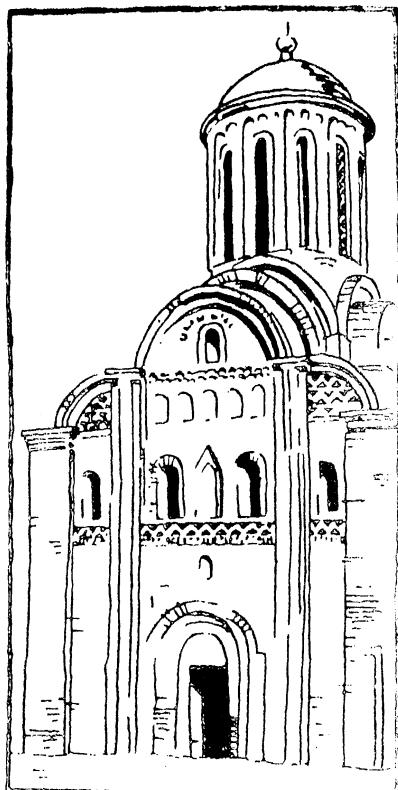
У 989—996 рр. на центральному майдані Києва була збудована Десятинна церква. Тут стояли також мармурові античні статуй і бронзові коні з Херсонесу. Стіни Десятинної церкви були червоно-рожево-смугастими, такі ж, як і Софії

Покровська церква —
фортеця в Сутківцях XV в.

План Києва X — XI в.
A. Місто Володимира: 1. Палацові будівлі. 2. Десятинна церква. 3. Батиєві ворота. 4. Подільські ворота. 5. Ворота до Боричевого узвозу. **Б. Місто Ярослава:** 6. Софійський собор. 7. Палац. 8. Золоті ворота. 9. Львівські ворота. 10. Лядські ворота.

П'ятницька церква у Чернігові
(кінець XII — початок XIII в.)
— шедевр стародавнього мистецтва.

Київської чи Спасо-Берестівської церкви — усипальниці князя Юрія Долгорукого. Десятинну церкву зруйнував Батий, проте уявлення про її розміри та красу дають розкопані і відкриті для відвідувачів фундаменти і залишки мармурових різникольорових підлог, що зберігаються в музеях.

Найважливішою пам'яткою Києва часів Ярослава, величним архітектурним шедевром світового значення є Київська Софія. Колись вона була центральною спорудою міста, стояла на майдані, де перетиналися головні вулиці, що йшли від чотирьох міських воріт. Збудована в 1037 році, вона майже за тисячолітню історію зберегла своє значення, як головна художньо-історична пам'ятка міста, хоча зараз і не має того зовнішнього вигляду, як колись.

В загальній композиції Софії простежується багато рис дерев'яної архітектури. Тринадцятьма банями, вкритими свинцем, що нагадували бойові шоломи воїнів князівської дружини, здіймалася вона серед невеличких дерев'яних будівель. Чому саме тринадцять куполів? Погляди вчених розійшлися. Одні пов'язують це християнською символікою, інші вбачають втілення ідеї об'єднання і навіть нараховують 13 князівств, що увійшли до складу Київської Русі; треті гадають, що це чисто художній прийом, що створює складну гармонійну композицію.

Як і багатьом спорудам, Софії не пощастило. Ще в 1169 році син Андрія Боголюбського Мстислав

слав, узявши Київ, пограбував собор і вивіз з нього коштовності. У 1180 році багато оздоблення загинуло під час пожежі. Софію грабували татари й інші, які в XVI ст. вивезли багато мармурових, порфірних та кам'яних деталей оздоблення. Далі собор був зовсім занехаяний і почав руйнуватися. У цей час особливого лиха зазнали його фрески та мозаїки.

Дуже цікавим є те, що не тільки в Софії, а й в інших спорудах Києва широко застосовувався мармур. На це звернув увагу ще Івано Алеппський під час своєї подорожі у Москву в 1653—1655 рр. разом з антіохійським патріярхом Макарієм. Він писав: "Вся загадка в тому, звідкіля вони добувають цей мармур... в усій цій країні немає нічого схожого на каменоломні. Виявляється, що вони возили його через Чорне море із Мармурового моря, що розташоване в околицях Константинополя, і потім піднімалися Дніпром, річкою, що впадає в це море, вивантажували ж у цьому городі Києві".

Крім уміння створювати величні архітектурні ансамблі, київські будівничі вирішували надзвичайно складні технічні завдання. Доречно нагадати маловідомий факт будівництва в 1115 році моста через Дніпро під Києвом у районі Видубицького монастиря, а в 1199—1200 роках (за один тільки рік!) знаменитий майстер Петро Милоніг будує одну з найбільших інженерних споруд Києва — велетенський підпірний мур та набережну у тому ж Видубицькому монастирі. За-

хоплення цими спорудами було надзвичайне. Кияни любили відвідувати це гарне місце.

Після 1097 року, коли на Любецькому з'їзді було вирішено "каждо да держит отчину свою", почалася феодальна роздробленість, що привела до створення місцевих шкіл. Кожна школа розвиває свої конструктивні прийоми та матеріали — у Києві, Чернігові, Смоленську продовжують будувати з цегли, у Новгороді та Пскові — з каміння та цегли, на Галичині та Володимиро-Сuzальських землях застосовується більш камінь. В цей час вже не будують таких великих споруд, як Софія Київська. Мозаїка теж поступово змінюється фрескою. Архітектура все більше наближається до народньої творчості. Майстри мають можливість вільніше виявляти свої смаки, сполучаючи кам'яні об'єми з дерев'яними, що створювало мальовничі і цікаві композиції. Саме тоді було збудовано Успенський собор Єлецького монастиря у Чернігові. У 1144 році споруджено собор у Каневі, а після 1146 року — собор Кирилівського монастиря у Києві.

У тому ж Чернігові в 1186 році було збудовано церкву Благовіщення, що, мабуть, була князівською усипальницею. Саме в ній 1196 року було поховано "буй-тура" Всеволода, того самого князя-героя Всеволода, про якого пише "Слово о полку Ігоревім". Церква цікава й тим, що в ній майстри намагалися повернутися до стилю величних споруд Києва часу його розквіту. На жаль, від храму майже нічого не залишилось.

Але справжнім чудом стародавньої чернігівської архітектури є П'ятницька церква. Ця справді геніальна споруда відкриває нову сторінку в нашій архітектурі. Саме ті принципи, що вперше були втілені в цьому шедеврі, знайшли дальший розвиток серед зодчих України. Можливо, що автором цього дива був той же Петро Милоніг з Києва. Невідомо також, коли саме була вона збудована: чи то наприкінці XII століття, чи то на початку XIII. Це перша висотна споруда, стовп-башта, динамічний силует якої має небачену до того скульптурність та виразність.

Навколо татар, а потім польсько-литовськими, шведськими та німецькими загарбниками було перервано розвиток давньоруської культури. Багато міст було знищено. Від пишної і величної архітектури палаців, соборів, кремлів та укріплень майже нічого не залишилося.

Будівництво в XIV та XVI столітті набуває фортечного характеру. Створюються незчисленні укріплени замки. Це відбувається головним чином на Волині, Галичині та в Закарпатті. Виникають замки в Луцьку, Клевані, Кременці, Дубні, Староконстантинові, Теребовлі, Бучачі, Хотині, Острозі. Навіть церкви, збудовані в ті часи, нагадують фортеці, наприклад, церква в Сутківцях. Всі ці споруди залишилися нам у спадок, як кам'яна книга історії.

Наши міста, незважаючи на всі зміни, що сталися протягом багатьох віків, мають чимало рис минулого. Монументальні величні споруди набагато переживають свій час. Вкраплені в наше життя, вони належать до скарбниці не тільки нашого вітчизняного, але й світового мистецтва.

Тарас ШЕВЧЕНКО

О, Свята!
Свята Батьківщино моя!
Як поможу тобі в одчаю, —
І ти закована, і я...
Скажу тиранам Божу волю, —
Не розуміють, не приймути!
І на твоїм широкім полі
Камінням вісника поб'ють!
Знесуть високі могили
І понесуть із словом зла!
Тебе убили, розчавили
І восхвалить заборонили
Твої великих діла!
О, Боже сильний і правдивий,
В Твоїй руці — життя і смерть —
Вдягни у славу свою твердь
І сотвори святе диво —
Воскреснуть мертвим повели!
Благослови воззтать собором
На подвиг новий і суорий —
На чин викуплення землі,
Землі повитої в неславу,
Стократ політої криваво
Колись преславної землі!

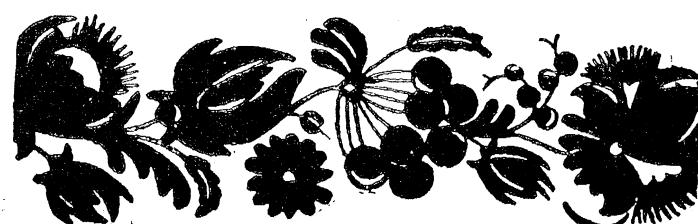
О. ОЛЕСЬ

**

Живи, Україно, живи для краси,
Для сили, для правди, для волі!...
Шуми, Україно, як рідні ліси,
Як вітер в широкому полі.

До суду тебе не скують ланцюги,
І руки не скрутять ворожі:
Стоять твої вірні сини навколо
З шаблями в руках на сторожі.

Стоять, присягають тобі на шаблях
І жити і вмерти з тобою,
І прапори рідні в кривавих боях
Ніколи не вкрити ганьбою.

Юрій КОВАЛЬ

Юрій Коваль — студент Львівського університету. Подаємо кілька творів молодого письменника.

ГОЛУБА МРІЯ

Феєричний етюд

Стрілися очі.

Жолудеві і сині.

Вони стрілися на незбагненну мить і відразу ж сковалася у хаосі інших очей.

Але та мить зробила своє.

Очі викресали іскри.

З-під сполоханих повік вони сипнули на світ. I все навколо загорілося голубим сяйвом.

Бо іскри були голубі.

Так народилася мрія...

Вона була солодка, як жебоніння струмка в пустелі, і терпка, як весняна ніч.

Вона була чиста, як келих бурштину, і несміливіва, як перший цілунок.

Вона була голубою...

Мрію виколосували зорі.

Її словивали фіолетові вечори і вмивали росяні ранки.

Її чепурили пісні солов'їв і розчісували місячні промені.

Її ростили прискорені стуки сердець і вигойдували тремткі нерви вічності.

Тому мрія росла фіолетово-ніжною і росяно-прозорою.

Тому мрія росла солов'їно-чутливою і місячно-закосичною.

Тому мрія виростала у вічність.

— Вона буде вічною!

Так поклялися жолудеві очі.

— Вона буде вічною!

Так повторили сині очі.

— Вона буде вічною!!

— Вона буде вічною!!!

Мрія виростала у вічність.

Вона виростала так швидко, що небавом їй стало тісно у просторих юнацьких грудях.

Вона виростала так швидко, що невдовзі уже не могла вміститися у жолудевих і синіх очах.

Вона виростала так швидко, що незабаром за-прагла простору вічності.

Бо й сама вона була вічною.

I мрія випурхнула.

Вона підстерегла ту мить, коли яснопрозорі жолудеві і сині очі втратили свою яснопрозорість.

Вона підстерегла ту мить, коли яснопрозорі жолудеві і сині очі затъмяніли від червоного кипіння — червоної енергії вічності.

Вона підстерегла ту мить, коли засліплена юність забула про обережність.

I мрія випурхнула.

Голубим птахом знялася вона голубої місячної ночі.

Голубим птахом згубилася вона у голубому мареві зірок.

— Мрія? Де наша мрія? — схаменулися сині очі.

— тут наша мрія, — спокійно підказали жолудеві очі.

— Де вона? Покажи мені нашу мрію! — зайнялися надією сині очі.

— Та ось... Вона ж тільки що тут була... і справді, де ж це наша мрія? — настрахано заблизали жолудеві очі.

— Мрія? Де наша мрія? — заплакали сині очі.

— I справді, де ж це наша мрія? — розчинилися в смутку жолудеві очі.

— Мрія? Де наша мрія?

Вони шукали її по всіх шпарках і щілинах.

Вони забули, що голуба мрія не монета, щоб закотитися в шпарку чи щілину.

Вони шукали її по всіх річках і калюжах.

Вони забули, що голуба мрія не камінчик, щоб затонути в річці чи калюжі.

Вони шукали її по всіх шляхах і завулках.

Вони забули, що голуба мрія не вибирає широких шляхів і вузьких завулків.

— Мрія? Де наша мрія?

— Тож наша мрія — птиця! — сяйнули здогадкою сині очі.

— Вона полетіла від нас! — підтвердили жолудеві очі.

— I ми знайдемо її, — спалахнули сині очі.

— Вона буде нашою! — погодились жолудеві очі.

Вони розійшлися.

Вони розминулися на гостинцях всесвіту.

Вони пішли розшукувати свою голубу мрію...

Але нелегко шукати загублене.

Але нелегко вертати втрачене.

I завагалися жолудеві очі.

Бо йшли роки за роками, а голубої мрії все не було.

I захиталися жолудеві очі.

Бо в світі стільки різномальорових мрій і стільки розмаїтих очей, що вони подумали:

Для чого шукати те, що не відшукується?

Для чого ловити те, що не ловиться?

Для чого ганятися за тим, що ховається?

Та й хіба не можна обйтися без однієї пари синіх очей, коли поруч є інших мільйони.

I жолудеві очі зрадили голубу мрію.

A згодом вони забули про неї.

A весни збігали.

A котрогось фіолетового вечора зажевріли дві сині жаринки.

To були сині очі.

Вони були тяжко стомлені і тривожно-щасливі.

— Мрія! Ми знайшли нашу мрію!

— Яку мрію? — здивувалися жолудеві очі.

— Тож голубу! Ту, що ми шукали. Вона була далеко-далеко. I ми несли її довго-довго. Ми несли самі і дуже стомилися. Ми вже не можемо тримати її.

— Про що ви говорите, чудесні незнайомці? І що за химера світиться у ваших зіницях?

— То не химера. То мрія. То наша голуба мрія. Поможіть, бо самі ми не втримаємо вже.

— Але ж ми не знаємо ніякої голубої мрії! — скинулися жолудеві очі.

— Згадайте! Це наша голуба мрія!.. Її виколи-сували зорі, сповивали фіолетові вечори і вмива-ли рясні ранки. Її чепурили пісні солов'їв, розчи-сували місячні промені і вигойдували тремтки нерви вічності.

— Ми не знаємо, про що ви кажете, незнайом-ці...

Не витримали сині очі.

Випала голуба мрія з них і брязнулась об до-роху.

З голубим сумом голубі друски розкотились по болоті.

А жолудеві очі того не побачили.

Вони обминули дивних синіх незнайомців і по-чвалали у всесвіт.

— Вони не бачили, як під ногами вгинаються і тріщать голубі друски.

Вони не бачили, як під ногами тріщить і вги-нається голуба мрія...

А час ішов.

Усе було в жолудевих очей.

Усе, що тільки можливе.

Але не було в жолудевих очах спокою. Якась гризота точила їх день і ніч, якась незрозуміла туга захмарювала їм світ. Якась далека згадка ворушилася в їхніх зіницях.

Але яка?

Яка??!

Шукаючи спокою, намагаючись позбутися ті-єї гризоти й тути і силкуючись розпалити згад-ку, металися жолудеві очі по всесвіту.

На одному утинку часу жолудеві очі зустріли-ся з жовтими.

Очі викресали іскри.

З-під тонких повік вони сипнули на світ.

І все навколо загорілося золотим сяйвом.

Бо іскри були золоті.

Так народилася мрія.

Вона була пухка й пишнобока.

Вона росла хутко і ще хутчій товстішала.

Вона була золота...

У жолудевих очах ворухнувся неспокій.

— Це щось не те, не те, — подумали вони і, жбурнувшись золоту мрію під ноги, рушили далі...

На іншому утинку часу жолудеві очі зустріли-ся з карими.

Очі викресали іскри.

З-під примуржених повік вони сипнули на світ.

І все навколо загорілося бронзовим сяйвом.

Так народилася мрія.

Вона була крихка і податлива.

Вона була гнучка і мінлива.

Вона була бронзова.

У жолудевих очах ворухнулась тривога.

— Це щось не те, не те, — подумали вони і, жбурнувшись золоту мрію під ноги, рушили далі.

На закамарках життя жолудеві очі зустрілися з чорними.

Очі викресали іскри.

З-під набряклих повік вони сипнули на світ.

І все навколо загорілося чорним сяйвом.

Бо іскри були чорні.

Так народилася мрія.

Вона була улеслива, як кіт, і підступна, як га-дюка.

Вона була безсила, як комашка, і жорстока, як гієна.

Вона була чорна...

У жолудевих очах заклекотів розпач.

— Це щось не те, не те, — подумали вони і метнулися далі!..

На світі мільйони очей.

З мільйонами очей стрікалися жолудеві очі.

Мільйони мрій народжували жолудеві очі.

Але всі вони були не те, що хотілося жолудевим очам.

— Пора! Пора вже! — якось глухо озвалася вічність. — Ви досить довго бродили. Пора вже звільнити місця для інших...

— Ми знаємо, — похнюпились жолудеві очі.

— Ale колись ми щось загубили і ніяк не можемо знайти. Колись ми щось втратили і ніяк не можемо згадати про втрачене.

— Пізно уже жалкувати за загубленим! — су-воро озвалася вічність. — Уже час поступитися іншим. Вони відшукують те, що ви загубили. Вони повернуть те, що ви втратили...

— Ми знаємо, — зжуріли жолудеві очі. — Ale змілосердсья, вічністе! Даруй нам ще з крихту життя! То буде іскорка у твоєму тілі, якої ти й не помітиш.

— Я дала все, що вам належало.

— Ми знаємо. Ale мить! Одна тільки мить!!!

— Мудрі й непохитні закони буття. Тверді й незмінні закони вічності.

— Згадали! Згадали!!! — закричали дико жолудеві очі і помчали до заболоченої дороги.

Вони помчали так швидко, що вічність розгубилася.

Але так само швидко вона схаменулася і помчала слідом.

Мов мить, домчали очі.

Мов в'юн, поринули вони у багнюку.

Мов кріт, рилися вони серед бруду і смороду, вишукуючи з-між золотих, бронзових, чорних та інших шматків голубі уламки.

Сльозами своїми змивали жолудеві очі бруд і сморід з голубих уламків.

Сльозами своїми скріплювали жолудеві очі до-купи голубі уламки.

Все меншали і меншали жолудеві очі.

Все більше і більше сліз віддавали вони голубим уламкам.

І коли примчала вічність, очі зустріли її пере-можним поглядом.

— Бери! — закричали вони сумно-радісно. — Бери нас! Ми спокійні!..

М'яко опустилася вічність і м'яко розвіялася.

Разом з собою вона забрала бруд і сморід.

Разом з собою забрала вона золоте, бронзове, чорне та інше шмаття.

А на дорозі лишилася мрія.

Вона лишилася фіолетово-ніжною і росяно-чистою.

Бо її сповивали фіолетові вечори і вмивали росяні ранки.

Вона лишилася солов'йо-чутливою і місячно-закосичною.

Бо її чепурили пісні солов'їв і розчісували місячні промені.

Вона залишилась тужно-голубою і вічно-юноюю.

Бо її воскресило з уламків згасання жолудевих очей.

Бо її вигойдала на тремткіх нервах сама вічність...

Слухай!

Нащорошую вуха.

— До тебе, до тебе, до тебе!

Вдячно розхмарююсь.

Це ж так просто.

Чим далі від тебе, тим ближче до тебе.

Іду від тебе до тебе.

До тебе, до тебе, до тебе!..

ДО ТЕБЕ

Етюд

Досі не помічав, що дзвони на станціях так голосно і так недоречно бомкають.

Це все.

І вже за вікном запилено-стомлені ряди лісомуг, вічно мандруючі телеграфні стовпів і жовтаві дозрілі лани з залисинами свіжої оранки.

Сиджу, приплюснувши до рами обличчя, і думаю.

Не знаю про що, але думаю.

Дзвенить у вухах твій голос, стоїть перед очима твій стан, застигло на устах твое ім'я.

А під ногами колеса вперто вtokмачують:

— Від тебе, від тебе, від тебе...

Для чого?

Хіба то така складна річ, щоб її не розуміти самому?

Стаемо.

Рушаємо.

І знову стаемо.

І знову рушаємо.

А в мозок одне й теж:

— Від тебе, від тебе, від тебе...

Я розтираю скроні.

Чому від тебе?

Ах так, ти лишилася там.

Сьогодні ми попрощалися.

Навічно?

Ні.

Зустрінемось.

Певно.

Скоро?

Не знаю, але знаю, що з менту, коли розімкнулися наші руки з останнього потиску, годинник почав вицокувати час, що лишився до нашої зусігрічі.

І хай той час поки що вимірюється місяцями, секунди зроблять своє. Краплина за краплиною вони розточують дні, тижні, місяці, і, зрештою, буде мить, коли час розлуки впаде, підтятій, до наших ніг, а наші руки зустрінуться в тривалому потиску.

Так буде.

Хіба?

Точно.

ЧЕРВОНА МАКІВКА

Образок

Маки були за містом.

За чепурними хатами, за вимитими асфальтами, за гамором і метушнею людних вулиць.

Ти їх любила.

І часто, побравшись за руки, ми йшли оболонню і нічого не бачили, крім самих себе.

Нам привітно гуділи телеграфні стовпли, губили в захопленні росу трави і шанобливо схилялися вслід кучеристі клени.

А навколо маки.

Червоні маки!

А ми йшли і йшли, і не було краю нашій дозорі.

— Які гарні квіти! — схилялася ти над червоним розмаєм.

— Я визнаю лише одну квітку...

— Яку... квітку?

— Свою едину, свою червону маківку...

Я дивився прямо і бачив, як твоїм обличчям перебігають хмаринки остраху, щедро мережані спалахом радості.

А щоки твої й справді ставали схожими на червоні маківки.

Ти мовчала.

— Вони дуже швидко осипаються...

— Про кого ти?

— Про маківки...

І в голосі твоєму бринів такий сум, і в очах твоїх ховалася така туга, що я нічого не міг заперечити.

Бо мені й самому ставало сумно.

Бо мене й самого полонила незрозуміла туга...

А весни наздоганяли весни.

Як і тоді, я ходжу дорогою, щедро всіяною квітами.

Як і тоді, в своєму житті я надибую на червоні маківки.

Різні маківки

Вони черкають мене червоними пелюстками, приголомшують сліпучою вродою і заколисують вогняною жагою.

Та вмовкає весни буяння, і всі вони осипаються.

І лишається в серці лише одна незів'яла маківка.

І жевріє у душі лише одна необсипана квітка. Едина квітка.

Та, що розквітла у дні моєї юности.

УСПІХ ІНЖЕНЕРА - УКРАЇНЦЯ

Цей інженер — Юрій Чапленко. Народжений на Україні 1924 року, він високу освіту почав ще у Львівському політехнічному інституті, де вивчав електричну інженерію. Прибувши до Сполучених Штатів Америки 1949 року, він незабаром вступив до Рутгерського університету і в цьому університеті 1955 року одержав ступінь бакалавра з хемії. Після цього він записався на курс хемічної інженерії до Ньюаркського коледжу інженерії, де року 1962 одержав ступінь магістра. Від 1956 до 1966 року він працював як хемік у компанії Зінгер, обслуговуючи американські та закордонні фабрики цієї фірми. За ці десять років він заплянував для фірми Зінгер декілька аналітичних лабораторій, особисто засновуючи лабораторії та навчаючи їхній персонал, зокрема в Мексиці та на Філіппінах. Від минулого року працює в фірмі "Спекс Індустріес", Меточен, Н. Дж., Сполучені Штати Америки, де керує хемічною лабораторією та розробляє нову аналітичну апаратуру.

Мавши нахил до винахідництва, Юрій Чапленко й раніше запроваджував деякі пристлади та способи праці із свого фаху, але, працюючи у фірмі "Спекс", він, у співпраці з директором дослідницького відділу, удосконалив емісійно-спектроскопічний мікроаналізатор, що його тепер фірма виробляє вже на продаж. По-англійському цей пристрій названо "Етомпроб", а по-українському це можна б перекласти як "атомовий зонд".

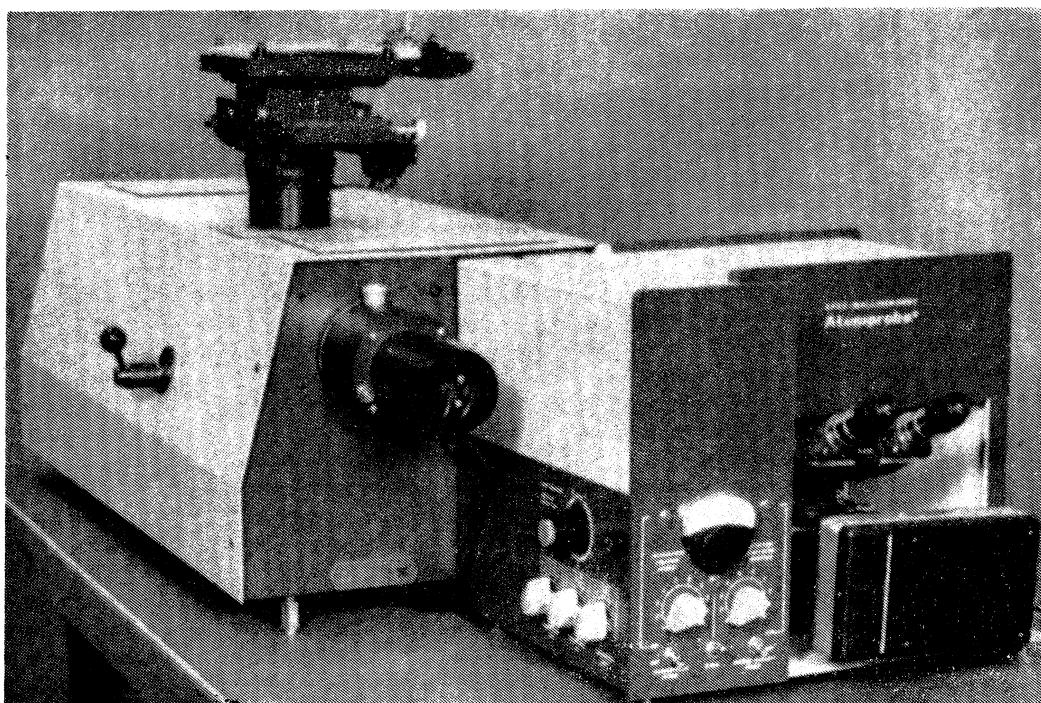
Що ж являє собою цей пристрій? У чому його значення? Щоб відповісти на ці питання, треба згадати попередню практику в цій сфері. З давніх часів хеміки шукали засобів для аналізу мікроскопічних вад у різних матеріалах. Особливо цим цікавилися фахівці з металургії. Найдавніший спосіб був простий, але повільний і незруч-

Інженер Юрій Чапленко

ний. Він полягав у тому, що треба було вирізувати мікроскопічними різаками окремі складники матеріалів, а потім, зібравши достатню кількість, аналізувати їх способами класичної хемії, тобто розчиняючи в кислотах, мішуючи з різними хемікаліями тощо.

Два порівняно недавні винаходи уможливили таку аналізу без попереднього вирізування мікроскопічних частинок. Ці винаходи — електро-промінний мікроаналізатор та лазеровий мікроаналізатор ("лазер") — англійська абревіатура з декількох слів і як така прийнята в українській технічній термінології). Ці пристлади досить складні своєю будовою і вимагають спеціально навчених працівників. Порівнюючи з ними, "атомовий

Емісійно - спектроскопічний мікроаналізатор
— "Етомпроб"

зонд" — нескладний прилад, і ним може користуватися всякий хемік чи металюрг. Він складається з двох головних частин: спектрометра та металюргійного мікроскопа. Матеріал, призначений для аналізу, можна спочатку оглянути за допомогою мікроскопа, щоб знайти досліджуване місце. Потім, під мікроскопом же, це місце можна спектрографічно "збудити" (тобто привести атоми до такого стану, коли вони видають видне чи невидне світло) за допомогою малюсінької електричної іскри, що може бути скерована з точністю до двох мікронів і що може випалювати лійкувату ямку (кратер) від 10 до 70 мікронів завширшки, випаровуючи дуже малу кількість матеріалу, кілька тисячних частин мікログраму. Світло від іскри потрапляє до спектрометра, де спектр досліджуваного матеріалу можна негайно записати на фотографічну платівку або на папері за допомогою електричного записувача (самописця). Щоб була зрозуміліша робота "атомового зонда", можна навести як приклад один випадок, що стався на фабриці фірми Зінгер. Там під час різання звичайно досить м'якого стопу почали ламатися найміцніші різаки. За допомогою свого винаходу Юрій Чапленко дуже легко виявив наявність у цьому металі мікроскопічних включень твердого хрому, що спричинили таку несподівану його "поведінку"; попередні спроби ідентифікації цих включень за допомогою звичайної спектрографії не мали успіху.

Взагалі ж сказавши, "атомовий зонд" може бути корисний при аналізі фазових складників металографічних побудов, у вивченні корозії металів, у криміналістиці, коли треба вивчати склад дуже малих проб, для визначення складників згущених металевих випарів (напр., металеві покриття на пластмасових виробах), при вивчені порошкових сумішок.

Єдина обмеженість у кориснім застосуванні цього винаходу — це те, що його можна вживасти тільки при аналізі електропровідних матеріалів. Але інженер Юрій Чапленко сподівається, що через деякий час можна буде усунути й цю обмеженість.

Про своєчасність й актуальність цього винаходу свідчить велике зацікавлення, з яким вислухано доповідь Юрія Чапленка на Всеамериканському з'їзді спектроскопістів у Чікаго. На спеціальне запрошення він повторив цю доповідь на зборах Спектроскопічного товариства Індіяни. Його доповідь також була включена в програму Мікроаналітичного симпозіуму в Вашингтоні. "Атомовий зонд" був уперше продемонстрований на весні 1966 року під час спектроскопічної конференції в Піттсбурзі, а перший комерційний зразок був показаний на виставці Східнього аналітичного симпозіуму в листопаді 1966 р. в Нью Йорку.

У грудні 1966 року Юрій Чапленко ознайомив із своїм винаходом Товариство українських інженерів, зробивши доповідь, з демонстрацією креслеників і світлин, в українському інституті Америки в Нью Йорку. Доповідь була виголошена

Наочанку слід зазначити, що інженер Юрій Чапленко опублікував декілька статей на теми

Кирило КУРАНЕВИЧ

УКРАЇНА

*Україна —
Блакитні очі морів,
З зеленими віями жита.
В кожній жильці б'ється моїй,
Небом твоїм зігрітий.
Україна —
Пшенична хлібина,
На маминій скатерці сонцем сходить.*

*Дзвінкоголосою піснею поїш,
І легше стає в поході.*

*Україна —
Світанки над левадами сині,
Полум'я жоржин цвіте у домнах.*

*Твої сини колишуть шляхи зоряні
Ждеш їх з далеких орбіт додому.*

*Україна —
Блакитні очі землі,
З зеленими віями жита,
Од твоєї любови я охмелів
І без неї мені не жити.*

РАНОК

*Цвіт на кмині настоящий ранок,
Запахуще цідив проміння
І любистком заклечаний ганок
Усміхався очима синими.*

*Потім біг між кашкетами сонячів
І з розгону шубковснув у воду —
Берегці задивлялися сонні
На його первозданну вроду.*

*Він втиравсь рушничком з туману,
І краплі спадали росами,
І мліли левади духмяно
Під ногами у нього босими.*

українською мовою і пройшла з великим успіхом. із свого фаху в американських технічних журналах, одна з них була нагороджена бронзовим медалем АЕС. Він є членом Американського хемічного об'єднання, Товариства американських гальванотехніків, Товариства ужиткової спектроскопії та Американського товариства для випробувань і матеріалів.

Бажаємо йому дальших успіхів на полі винахідництва й наукових дослідів.

B. C.

С. Г.

“МАЛО-НОВГОРОДСЬКА” СРІБНА МОНЕТА СВ. ВОЛОДИМИРА ВЕЛ.

У 1988 році ми, українці, будемо святкувати 1000-ліття впровадження християнства на Русі-Україні. Традиція передає, що в 988 році Володимир Святославич, князь київський і всієї Русі-України, звелів киянам охрестити в Дніпрі, а християнську віру проголосив офіційною релігією своєї держави. За те Українська Церква, яка в княжій добі мала офіційну назву “Київська Митрополія”, рідше “Руська Митрополія”, зачислила Володимира до українських святих, деколи додаючи назву “рівноапостольний”, а український народ називав його “Великим”.

Св. Володимир Великий дуже пильно дбав не тільки про розквіт християнства на Русі-Україні, але й про всесторонній розвиток своєї держави, не забуваючи про воєнне “ремесло”, бо від стежу, тобто від південного сходу, постійно набігали “на руські землі” кочовики-печеніги, які нищили країну з усіма її культурними та господарськими надбаннями.

З приходом на Україну християнства з'явилися перші золоті й срібні монети, т. зв. “злато” і “сріbro”, що їх карбували наші князі. Дослідники української нумізматики твердять, що ці монети карбовано не пізніше 1020 року. Їх карбували: золоті й срібні — св. Володимир Великий, срібні — Ярослав Мудрий, здається, в Новгороді, його небіж Святослав Турівський і, здається, ще один Володимирів син на ім'я Петро. Ці княжі монети карбовано, мабуть, не так для практичного грошового обігу, як радше на те, щоб за візантійським звичаєм урочисто заманіфестувати постання нової християнської держави Русі-України. Варто згадати, що для практичного грошового обігу в тих часах на Русі-Україні уживали т. зв. “кунні гроши”, тобто цінні хутра та шкіри і, згідно з тодішньою практикою в сусідніх державах, гроші тих країн, з якими наші князі були в тісних торговельних взаєминах.

До ювілею охрищення Русі-України маємо ще ледве двадцять кілька років, а про те ніхто з нас про нього не згадує, хоч нам, українцям, з огляду на сучасне політичне положення, варто до нього вже відтепер приготовлятися. Зате археологія нас випередила й сама пригадала цей ювілей. В 1963 році під час археологічних розкопів княжого городища в селі Заріче, над річкою Стругною, на Київщині, знайдено срібну монету, яку карбував св. Володимир Великий.

Здається, напередодні 1000-ліття охрищення Русі-України наука не могла нам дати кращого гостинця, як ця монета — Володимирове “сріbro”, яке неначе на те народилося, щоб заманіфестувати початок християнства на Русі-Україні, а тепер — по тисячі роках знову являється, щоб пригадати нам охрищення киян в Дніпрі!

Ми тут не будемо встановлювати точної дати охрищення України, як також появі княжих монет, бо в тих справах повинні б забирати слово дослідники цих питань. Ми хочемо лише прига-

дати, що в княжій добі Русь-Україна, чи пак її князівства, це фактично й практично була ціла культурна Східня Європа, й тому охрищення киян, це переломова подія в історії культури не тільки Русі-України, але й всього східно-європейського простору, і так цю подію треба нам розцінювати в її 1000-ліття.

**

Св. Володимир Великий для оборони своєї держави проти печенігів розбудував імпозантну оборонну систему-сітку, яка складалася з великих і менших твердинь-городів, оборонних валів, підслухових ям, сигнальних веж, оборони бродів на Дніпрі, що їх міг використати ворог, заскакуючи оборонців наступом іззаду, з наводнюваних ровів та інших стратегічних споруд. Всі вони були сполучені за певним пляном і творили ряд фортифікаційних ліній, які на сході тягнулися вздовж річки Десни й Остра, лівих приток Дніпра, на півдні вздовж Трубежі й Сули, також лівих приток Дніпра, і вздовж річки Стугни, правого допливу Дніпра.

**

Монета, що тут про неї мова, як уже сказано, була власне знайдена на фортифікаційній лінії вздовж річки Стугни.

Археологи, досліджуючи надстугнянську лінію, натрапили в селі Заріче на городище, тобто на залишки княжого городу, де колись стояла невеличка твердина, яка, правдоподібно, називалася Малий Новгород. Під час тих розкопів відкрито сліди й останки воріт, які вели з “дітинця”, тобто властивого городу, де жив князь із родиною та найближчим своїм оточенням, до “пригороддя”, або “посаду”, де жила решта мешканців городу, тобто купці, ремісники і т. д.

Як виявилось під час дослідів, ці ворота були побудовані з дерева, мали 2.4 метра ширини, 15 метрів довжини, а над ними була двоповерхова оборонна вежа, яка захищала доступ до воріт, а далі й до самого “серця” городу, до “дітинця”.

Обидві частини городу, тобто дітинець і пригороддя, були обведені валом з частоколом і оборонними вежами.

Власне під останками цих воріт, 0.80 метра нижче від нинішнього позему терену, знайдено Володимирову монету. Можна здогадуватися, що вона була загублена на котрійсь підлозі одного з поверхів або в самих таких воротах ще перед тим, поки ворота й ціла вежа, а може й цілий город, були знищені вогнем, і там, під тими руїнами, збереглася аж до наших днів.

**

Знайдена монета, назвім її “малоновгородською” або “зарічською” (бо була знайдена на місці княжого городу Малого Новгорода в селі Заріче), на відміну від подібної монети “бориспільської” (знайдена в Борисполі, на Київщині)

та "ніжинської" (з Ніжина, Чернігівщина), завбільшки як канадський або американський "кводр". У промірі має вона 2.7 сантиметра (канадський "кводр" 2.4 сантиметра і важить 3.19 грама (кводр — 5.85 гр.).

На лицевій її стороні зображення св. Володимира Великого в княжому плащі, який на грудях запнятий великою круглою застібкою. Князь сидить на розкішно різблленому "столі" — троні з бічними і заднім опертями, звернувшись лицем до глядача. На його голові княжа митра — корона, завершена гарним однораменним хрестиком, який ледве не дотикає долішньої лінії напису кругом рисунка князя на престолі. Княжа митра своїми зарисами нагадує т. зв. "Мономахову шапку", тобто митру князя Володимира Мономаха, яка збереглася донині. З митри-корони з обидвох боків, попри вуха князя, звисають прикраси, які на монеті замарковані крапками. Подібні дорогі прикраси княжих митр бачимо на візантійських мозаїках, де зображені князі чи імператори.

Маєстатична постать князя "на столі" держить обома руками, ліва нижче, а права вище, довгий держак, завершений хрестом, таким, як бачимо на княжій митрі. Хрест князь держить навскоси, спираючи його на правім рамені. Кінець хреста сягає долішньої лінії митри-корони.

Кругом рисунка князя, як згадано вище, читаємо відомий з інших княжих монет староукраїнський напис: "Володимир на столі". Тому, що гріш в лівій долішній частині знищений, витертій чи недокарбований, і то по обох боках монети, перша буква напису "В", як і частина княжого престолу, нечіткі. Невиразне також закінчення слова "столі".

На краю монета обведена двома лініями у формі перстенів, вписаних один в другий, а між тими лініями ряд крапок. На зворотній стороні гроша рисунок родового знаку св. Володимира Великого — тризуб, формує один із найближчих до державного герба України, прийнятого в 1918 р. Українською Центральною Радою в Києві. Кругом тризуба друга частина знаного напису на княжих монетах: "а се єго сребро". Цей напис, а також частинно й тризуб пошкоджені, про що була згадка вище. В слові "єго" букви "го" нечіткі, а в тризубі пошкоджене праве (геральдичне) рам'я. На краю монети той самий мотив орнаменту, як і на лицевій стороні.

З української нумізматики та археології знаємо, що тому, що наші князі відносно мало карбували срібних і золотих монет, а також наслідком постійних ворожих нападів на Україну, не багато залишилося тих свідків нашої державності та культури. Тому не диво, що кожна знайдена княжа монета викликає велике зацікавлення дослідників нашої старовини. Зі звідомлень, нумізматів і археологів довідуємося, що дотепер устійнено три типи срібних монет св. Володимира Великого. Наша "малоновгородська" монета належить до дуже рідкісної відміни третього типу цих монет. Найближчими до цього зразка є згадувана "бориспільська" срібна монета, але

Мало-Новгородська монета побільшена і властиво-го розміру. — Реконструкція О. Борис.

обидві вони карбовані двома різними штанцами-матрицями.

Тут не будемо переповідати деталів, лише згадаємо, що в обидвох зразках-типа ("малоновгородський" і "бориспільський") тризуб свою формую різиться незначно. Зате є різниці в написах, радше в їх характері. То ж кожному впадає в очі те, що хрестик на митрі князя на "бориспільському" зразку положений між буквами напису "Володимир на столі...", а на "малоновгородському" під цим написом. "Бориспільський" тип Володимирових срібняків різиться від "малоновгородського" ще й тим, що він на краях має тільки одну лінію і ряд крапок, тоді як "малоновгородський" дві лінії, а між ними ряд крапок.

**
**

В нумізматиці була ще дискусія, чи монети з написом "Володимир на столі" напевно належать до часів князювання Володимира Великого, чи Володимира Мономаха. Перемагає думка перша, яку підтвердила "малоновгородська" монета, яка була виявлена між знахідками, датованими з X та початку XI сторіч.

**
**

Ми навмисне довше зупинилися над "малоновгородським" срібняком св. Володимира Великого, бо в нас постійно нарікають на те, що "добрі сусіди" обкрадають нас з наших культурних пам'яток, хоч ми зовсім ними не цікавимося, коли не брати до уваги кількох наших науковців, які за ними постійно слідкують. Не вистачить стверджити, що свідки нашої тисячолітньої культури попадають в списки "древнерусских", а по-англійському таки в "рашіян" пам'яток. Якщо в сучасну пору ми не можемо їх ревіндиковати, то повинні бодай їх знати!

З'ЇЗД УКРАЇНСЬКОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ

Нью Йорк (Інформаційна Служба УОК). 10 грудня 1966 р. в Українському Інституті Америки відбувся перший З'їзд Українського Олімпійського Руху в екзилі, який змагає за участь України в Олімпійських Іграх.

З'їздом керував д-р Богдан Шебунчак, а секретарювала п-ні Стефанія Букшована. В часі з'їзду діяли комісії: резолюційна, в склад якої входили д-р Юрій Криволап (голова), Осип Зінкевич і Володимир Бакум (члени) та номінаційна, до якої входили Павло Дорожинський (голова), Володимир Процик і Оксана Бак-Бойчук (члени).

З'їзд заслухав писемний привіт від уступаючого президента УОК д-ра Володимира Білинського з Австралії і п. Євгена Скоцка з Вашингтону. Звіт за десятирічну діяльність зложив О. Зінкевич. Учасники з'їзду затвердили свій статут, резолюції, заклики до українських спортсменів на Україні, до українців на чужині та до Міжнародного і Національних Олімпійських Комітетів.

У висліді з'їзду вибрано Екзекутиву Українського Олімпійського Руху на чужині в такому складі: д-р Богдан Шебунчак — президент, д-р Юрій Криволап, проф. Мирон Куропась і ред. Зенон Снилик — віцепрезиденти, О. Зінкевич —ген. секретар, О. Шевченко — секретар, проф. Є. Федоренко і В. Процик — члени.

До Контрольної Комісії вибрано: д-р В. Михайлів — голова, П. Дорожинський, проф. П. Войтович, В. Бакум і С. Букшована — члени. Почесними членами УОК вибрано д-ра В. Білинського і п. Є. Скоцка.

В неділю 11 грудня новообрана Екзекутива відбула своє перше засідання, на якому обговорено плян діяльності на найближчий час в зв'язку з наступною Олімпіадою, яка має відбутись в жовтні 1968 р. в Мехіко.

РЕЗОЛЮЦІЇ

Перший З'їзд Українського Олімпійського Руху в екзилі, який відбувся 10 грудня 1966 року в Нью Йорку приймає такі резолюції:

1. Підтримуємо Міжнародний Олімпійський Комітет (МОК), всі ті Національні Олімпійські Комітети (НОК) і Міжнародні Спортивні Федерації (МСФ), які змагаються за якнайближчу співпрацю між народами у формі влаштовування Олімпійських Ігор і міжнародних спортивних змагань, в яких брали б участь всі народи, різних рас і різних політичних систем на рівних правах.

2. Підтримуємо всі заходи на форумі МОК, які спричиняються до виключення з олімпійського руху колоніалізму, імперіалізму, національної, расової і релігійної дискримінації в спорті, через які ще багато народів світу зі своїми старими культурами і національними традиціями, не беруть окремої самостійної участі в Олімпійських Іграх.

3. Цілковито підтримуємо ідею аматоризму в спорті та закликаємо МОК, всі НОК і МСФ до змагання всіма силами, щоб в Олімпійських Іграх не брали участі ті спортсмени, які не визнають зasad аматоризму і які, зокрема в тоталітарних країнах (таких як СССР), використовують спорт для політичних цілей.

4. З великим огорченням і тривогою за дальшу долю міжнародного олімпійського руху нам доводиться ствердити, що в Советському Союзі найбільш помітно проявляється російський колоніалізм в спорті, а супроти неросійських народів застосовується жорстока національна дискримінація.

В наслідок цієї дискримінації такі країни, як Литва, Латвія, Естонія, що перед другою світовою війною мали свої Національні Олімпійські Комітети, і такі народи, які є членами ОН, як Україна і Білорусія та багато інших народів, які входять в склад СССР — не беруть участі в Олімпійських Іграх через дискримінаційну російську політику в спорті і толеранцію такого стану Міжнародним Олімпійським Комітетом.

5. Стверджуємо, що в самій Україні вже давно ведеться боротьба за те, щоб українські спортсмени могли брати окрему і самостійну участь в Олімпійських Іграх. На жаль всі ці прояви є жорстоко здушувані, а багато українських спортсменів стали жертвами переслідувань і депортаций з України.

6. З найбільшою рішучістю засуджуємо російський колоніалізм та національну дискримінацію в спорті, які застосовуються в СССР і домагаємося, щоб МОК поробив всі можливі заходи, щоб з міжнародного олімпійського руху усунути ці негативні прояви і домогтися, щоб в ньому були заступлені всі народи світу, а в тому й УССР, на рівних правах.

7. Закликаємо всіх спортсменів України посилити боротьбу за свої законні права, за те, щоб на міжнародному спортивному форумі і на Олімпійських Іграх вони виступали від імені свого народу, а не Росії, щоб на рівні з усіма народами світу могли брати окрему участь в Олімпійських Іграх та увійшли в коло вільних народів, бо Україна має на це право, згідно з усіма законами МОК та своїми дотеперішніми успіхами в спорті.

8. Закликаємо всіх українських спортсменів, які живуть в країнах Західного світу, всю молодь та різні організації дати свою моральну підтримку українським спортсменам в Україні та домагатись, щоб українські спортсмени вже скоро могли зайняти належне їм місце в міжнародному спорті та на Олімпійських Іграх.

9. Закликаємо все українське громадянство в Західному світі, всю українську пресу та різні організації дати свою моральну і матеріальну підтримку Українському Олімпійському Рухові

ЛІТЕРАТУРНІ ПАРОСТИ

Віталій КРИКУНЕНКО

ЗЕМЛЯ

*Як помирає старий
в осінню ніч,
Просив, щоб принесли йому землі.
Послали внука — "знаєш, де рілля...
біжи туди..."
Пірнув у глупу ніч.
Як помирає старий, то перед ним
Проходили у мареві літа,
Він бачив дні
Криваві і в слізах,
І бачив сад, що сам його садив,
Він внука бачив серед рідних нив
І в повних сонцем радісних садах...
Земля у жмені...
В неї погляд впер
І так застиг
землі трудар і воїн.
Земля, земля...
аби то взяти тебе
І здавить разом...
О, скільки б вийшло крові!
О, скільки поту людського і сліз.
Й до тебе, земле, щирої любові,
Яку старий до смерті аж доніс...*

ЛЮДЯМ

*Ні, не такі ви в найкращих поезіях,
Як в поемі великий життя.
Не такі, бо ніхто не змалює
В усій силі ту міць і ту велич,
Що ви маєте, люди...
Ніхто! Не під силу!..
А в життя я дивлюся —
І дивуюсь, і радію. —
А які ви могутні!
А які ви красиві!
А які ви крилаті!
А які ви безстрашні!
Яке диво велике
людина!*

в екзилі, який сьогодні єдиний виступає в обороні прав українських спортсменів і України на міжнародному олімпійському форумі.

ПРЕЗИДІЯ:

Стефанія Букшована д-р Богдан Шебунчак
секретар предсідник

РЕЗОЛЮЦІЙНА КОМІСІЯ:

д-р Юрій Криволап Володимир Бакум
голова член
Осип Зінкевич Володимир Бакум
член член

Євгенія СИДОРЧУК

МЕНІ СІМНАДЦЯТЬ

*Мені сімнадцять...
Сонце!
Дай мені руку теплу.
Тебе я візьму в дорогу
Бо в мене далекий шлях.
Вітрі!*

*Навій відвагу
І стрімкість польоту птиці.
Тебе я візьму в дорогу
Бо в мене далекий шлях.*

Небо!

*Даруй мені мрію
Чисту, як ти, безмежну.
Тебе я візьму в дорогу,
Бо в мене далекий шлях.*

Земле!

*Знайди мені друзів,
Сильних й навіки вірних.
Їх я візьму в дорогу,
Бо в мене далекий шлях.*

Мені сімнадцять...

Алла ТЮТЮНИК

МАТЕРІ

*Моя мама виходила заміж
У спідниці новій з мішковини,
У такій же новій кохтині,
В дні, що пахли війною й слізами.*

*Їй дуже хотілось мати
Плаття з сонячних світлих бризок,
Плаття, щастям наскрізь пронизане,
Із весняного цвіту плаття.*

*Моя мама стала краєвихою
І вбирає мама щасливих
В пелюсткові прозорі зливи,
Прикрашає росою застиглою.*

*Мамо! Ти молода й красива,
В тебе срібне весілля скоро,
Я зберу тобі країні зорі,
Принесу тобі променів зливу.*

*Я вберу тебе, як ти мріяла,
Щоб в цей день не згадала минуле,
Щоб всі болі твої заснули,
Щоб світилось щастя під віями.*

ХТО БУДЕ "КРАЛЕЮ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ"?

Перш за все, чому "краля"? В англійських країнах називають її словом "Miss", напр. "Miss Кенеда", "Miss Юніверз", у нас давніше називали її "королевою" (за польським зразком), напр. "королева балю", "королева преси" і т. п. Кілька років тому "Новий Шлях" ввів для цього поняття з нагоди свого конкурсу краси милозвучне і образне слово "краля". Слово "краля" має в українській мові подвійне значення: королеви і красуні. Значення "королева" стоїть у словнику Грінченка на першому місці, а "красуня" на другому, тоді коли в українсько-російському словнику Академії Наук УРСР російський відповідник "красавиця" стоїть на першому місці, а "королева" на другому. Приклади: "Король каже: потіха моя! Краля каже: погибель моя. (Куліш "Чорна рада"), "А жіночка... У доброму намистечку В садочку гуляє — Як та краля!" (Шевченко). А приклад для "кralі" у значенні "красуня": "Здається і не змалювати такої країл!" (М. Вовчок).

На цій основі Управа СУЖ у Торонті прийняла слово "краля" як найвідповідніше для визначення поняття дівчини, якої фізична і духовна краса повинна репрезентувати даний часопис, чи українську пресу взагалі, не тільки на Равті Української Преси 25 лютого ц. р., але і на протязі цілого 1967 року. Вибрана на Равті Краля Української Преси буде пізніше репрезентувати українську пресу також під час загального Тижня Преси, який щорічно відбувається в Торонті.

Досі зголосили своїх "краль" як кандидаток на "Кралю Української Преси" такі часописи, що виходять або мають свої представництва в Торонті:

"**Наша Мета**" (тижневик) — Таня Ковалська, абсолвентка природничого факультету Торонтонського університету, активна пластунка, абсолвентка Курсів Українознавства ім. Гр. Сковороди з замінуванням до сцени і музики.

"**Гомін України**" (тижневик) — Калинка Солонинка, студентка університету абсолвентка Курсів Українознавства ім. Гр. Сковороди, активна пластунка.

"**Новий Шлях**" (тижневик) — Іванка Боднарук, абсолвентка середньої школи і Курсів Українознавства ім. гетьмана Мазепи, активна пластунка, вже три роки працює учителкою Рідної Школи при філії УНО, Торонто-захід, колишня учениця (продовж 8 років) Студії Українського Танцю О. Гердан-Заклинської.

"**Український Голос**" (тижневик) — Нуся Чепецюк, учениця середньої школи, абсолвентка Курсів Українознавства ім. І. Котляревського, член СУМК. Третє покоління канадійських українців.

"**Молода Україна**" (місячник) — Оля Баран, студентка університету, активний член ОДУМ-у і член його управи, співає в хорі ОДУМ, абсолвентка Курсів Українознавства ім. І. Котляревського.

"**Ми і Світ**" (місячник) — Ірка Пирожак, студентка університету, абсолвентка Курсів Українознавства ім. Ю. Липи, активний член СУМ, член танцювального ансамблю "Верховинці", займається спортом.

"**Нові Дні**" (універсальний ілюстрований місячник) — Оля Огоновська, студентка учителського каледжу, абсолвентка Курсів Українознавства ім. І. Котляревського, активний член ОДУМ-у.

"**Дороговказ**" (двохмісячник—орган вояцької думки) — Маруся Наумчук, учениця середньої школи, абсолвентка Курсів Українознавства ім. І. Котляревського, музикальна (піано і бандура), член капелі бандуристок ОДУМ, активний член ОДУМ-у.

"**Батьківщина**" (двохтижневик) — Христина Малецька, учениця середньої школи, абсолвентка Курсів Українознавства при Святомиколаївській парафії, активна пластунка, приятелька спорту.

"**Юнак**" (пластиловий журнал) — Христя Томків, студентка університету, активна пластунка, абсолвентка Курсів Українознавства ім. Гр. Сковороди, капітан відбиванкової дружини "Ведмедики" (чемпіон Канади), пресова референтка в Управі Українського Студентського Клубу, співробітниця журналу "Пластиловий Шлях".

Управа СУЖ чекає ще на дальші зголосення, які проголосить пізніше.

Деякі українські підприємці і організації виявили охоту оплатити кілька нагород для краль української преси. Вітаємо цю ініціативу.

Управа СУЖ

Анатолій КОЛОМІЄЦЬ

СПРАГА

Людському серцю треба зовсім мало
Щоб запівонитися радістю бентежною.
Буває, просто синім небо стало,
А ти уже пливеш в його безмежності.
Буває, стрінеш в очах привітність,
Чи їх веселку перехопиш зором —
І вже видзвонює,
Іскриться світ весь,
І сонце грає лунко і прозоро.
І захлюпне тебе припливом теплим,
І ти відчуєш спраги вічну силу...
Людському серцю так багато треба,
Щоб світ зробить
Хоча б на мить щасливим.

П О Д Я К А

Дозвольте через одумівську пресу, журнал ОДУМ-у "Молода Україна", передати мою ширу, від усього серця подяку отцям прот. Харішаку, І. Губаржевському і Чернявському, усім друзям, приятелям та студентам, виховно-молодечим організаціям, зокрема великій одумівській родині, науковцям і суспільно-громадським установам та особливо своїм родичам, які під час моєї недуги, вдома і в шпиталах, турбувалися за мною та проявили тепле, сердечне ставлення до мене і тим були великою поміччю й потіхою в моєму важкому горі.

Щиро вдячний за різного роду подарунки та за усні й численні листовні побажання скорого відновлення. Нехай Господь винагородить всіх сторицею.

Святін В. Федоренко

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

ВИЗНАЧЕННЯ ОДНІЄЇ ПОДІЇ ВІЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ

В історії наших візвольних змагань є події й постаті, пам'ять про які житиме доти, доки житиме український народ. Сподії про них приходять до нас серед гамору і кlopotу щоденого життя і зворушують та очищають наші серця.

Однією з цих подій є трагічна смерть 359 вояків у м. Базарі на Волині, які, попавши у більшевицький полон, воліли вмерти, аніж зрадити ідею української державності. На обіцянку життя, якщо вони перейдуть на бік переможця, герої рішуче відповіли: "Ми знаємо, що нас чекає, але вам служити не підемо" і зі співом: "Ще не вмерла Україна" полягли від куль ворога.

В Ньюарку 45-річницю цієї незабутньої події відзначило Товариство Прихильників УНР разом з ОДУМ-ом, Товариством Прихильників ОДУМ-у та Свято-Вознесенькою церквою.

В неділю 20 листопада 1966 року в церкві святого Вознесіння за участю великої громади та організацій з своїми прaporами отець прот. М. Харіщак відправив панахиду по світлої пам'яті героїв Базару. Цього ж самого дня відбулася академія присвячена їхній трагічній смерті.

Вступом до академії була зв'орушлива інсценізація, на якій представлена символічна могила загиблих, а на неї представники ОДУМ-у, СУМ-у і Пласти складають вінки. Ця сцена супроводжувалася читанням вірша.

Відкрила академію голова філії ОДУМ-у панна Ірина Котляр, на прохання якої пам'ять героїв Базару вшановано однохвилинною мовчанкою.

Реферат про перебіг цієї історичної події прочитав голова Товариства Прихильників УНР п. К. Степовий.

В мистецькій частині хор Юного ОДУМ-у в Ньюарку під диригуванням п. В. Пташинського і акомпаньємент В. Приходько виконав пісні: "Бойова пісня", "Ой де ж тії квіти, українські

діти", "Привіт Україні" і "Гей, ви стрільці січові" — гармонізація В. Пташинського. Проспівав ці пісні хор добре і з почуттям. Безперечно, це є заслуга досвідченого диригента В. Пташинського.

Жіночий октет (8 осіб) під керівництвом В. Пташинського і акомпаньємент І. Череута проспівав пісні: "Заклик", муз. М. Фоменка, "Уперед, хто не хоче конати", "Молитва за вітчизну", муз. М. Фоменка і "Привіт вітчизні". Виконання цих пісень було бездоганне. Бажаємо хорої на чолі з старостою його п. Л. Приходько ще більших успіхів і зросту. Після хору Лідія Приходько з властивим їй христом продекламувала вірш І. Багряного "Балада про серце".

На закінчення програми хор церкви святого Вознесіння під керуванням п. П. Шкварка виконав пісні: "Коли ви вмирали", муз. Гайворонського, "Де Дніпро наш котить хвилі", муз. Вербицького і "Коби скорше з гір Карпат", муз. Кириченка. Закінчено академію співом українського національного гімну.

Академія пройшла з повним успіхом. Заля була заповнена вщерь. В академії взяли участь всі люди незалежно від їх політичних чи релігійних переконань. На ній була також наша українська молодь з молодечих організацій ОДУМ, СУМ, Пласт.

Побажано, щоб зв'язкові молодечих організацій мали між собою якнайтініші зв'язки, сходилися і обмірювали спільнє відзначення тих чи інших подій та особистостей. Від цього була б користь, як нам, старшим особам, так і нашим дітям.

Зближення наших молодечих організацій буде запорукою для взаємопізнання, а в дальшому і втримання цілості нашої української спільноти.

Всім виконавцям цієї імпрези, гостям та парафіянам, що прийшли на академію, а також членам ОДУМ-у, СУМ-у і Пласти

Комітет вшанування пам'яти героїв Базару в 45-ту річницю їхньої трагічної смерті виносить свою щиро сердечну подяку.

Зокрема комітет широко дякує панові Віктору Кирейко за дуже гарне оформлення сцени, що так відповідало цій імпрезі.

К. Степовий

З ПОПРАВИН НА ПРЕСУ

В неділю, 9-го жовтня 1966 р. в домі п-ва Петра й Галини Володченків, в Лондоні, Онт. відбулись традиційні поправини весілля їхньої дочки Зінаїди, яка, в суботу 8-го жовтня повічалася в місцевій Українській Православній Церкві з Марком, сином І. і К. Едгарів, з Лондону, Онтаріо.

Весільний староста В. Дзябенко провів поправини в дусі української традиції, з усіма весільними звичаями, як того бажали батьки. Численні приятелі з Лондону, Ст. Томас та інших місцевостей, вітали п-во Володченків, ділились спогадами й бажали всього найкращого молоді там, а також і батькам, яким якраз в цей день припадало 20-ліття їхнього подружжя. Оселившись у Канаді, як нові емігранти, п-во П. і Г. Володченки, з неабиякими труднощами створили своє життя в новій батьківщині, як для себе так і своїх трьох дітей.

Зіна — це молодша дочка, яка, по скінченні середньої освіти, почала самостійно працювати. В дитинстві й юності, за вказівками батьків, вона перейшла рідно шкільний та недільношкільний вишкіл у громаді, діяла в місцевому ОДУМ-і, а також, як допоміжна учителька в недільній школі при церкві. Із вдачністю згадуємо її діяльність в нашому громадському житті. Цей зв'язок її з рідним середовищем замододу дає надію, що й у майбутньому вона триматиме його. Цього бажаємо ми всі, разом з батьками, які докладали всіх зусиль, щоб якнайкраще виконати свій обов'язок.

Звичайно весільна нагода з'єд-

нує земляків розсіяних по всьому континенті. І цим разом відбулося тут чимало зустрічей, які наново скріпили дещо послаблений зв'язок земляків. Рідна традиція, пісня й спогади піднесли всіх на дусі й відсвіжили свідомість національної єдності й своє завдання супроти поневоленої батьківщини.

На заклик М. Педенка гости склали на руки пань К. Рибка і П. Поліщук свої пожертви на рідну пресу, в загальній сумі 36 дол., з чого на "Молоду Україну" призначено 12 дол., з додатком 5 дол. від батьків на клішту. Жертводавцям щира подяка, а молодятам "Многих літ!"

Присутній

БАФФАЛО

На річних загальних зборах філії ОДУМ-у в Баффало, США вибрано нову управу на 1967 рік в такому складі:

Дмитро Опанашук — голова, Володимир Тупицький — заступник голови, Андрій Опанашук — секретар, Микола Швець — фінансовий референт, Володимир Побивайло — культурно-організаційний реф., Петро Михайліенко — спортивний референт.

До Контрольної Комісії увійшли: Анатолій Овчаренко (голова) та Галина Борідко і Тамара Побивайло — члени.

БІОГРАФІЯ ПІСНІ

Бурхливий 1920 рік. Ішла громадянська війна. Лише недавно Київ було визволено від поляків. На квартирі Якова Михайловича Яциневича, відомого українського композитора і хорового диригента, колишнього помічника М. В. Лисенка по керуванню студентським хором, жило в той час четверо галичан. Усі вони були музикальні люди і часто співали чудових західноукраїнських пісень, які з насолодою слухав Я. М. Яцинович.

Якось його увагу привернула незвичайна своюю метроритмічною будовою, яскрава й іскрометна пісня.

— Ой, сусідко, сусідко,
сусідко,
Позич мені решетко,
решетко, —

виводив один з постояльців, і Якова Михайловича вразила гра наголосів, що проходили в одному слові поступово через усі голосні звуки. Це було якось незвичайно, та й сама мелодія нагадувала скоріше угорський чардаш, ніж українську пісню, хоч одночасно в ній яскраво відчувався український національний кольорит.

Яків Михайлович негайно схопив олівець, аркуш нотного паперу, і незабаром мелодію пісні

було записано разом із текстом. Проте ця мелодія здалась Ячиневичу надто короткою. Це скоріш приспів до пісні, а не сама пісня, — думав він, тут бракує хорового заспіву, який треба додати, і тоді пісня стане закінченим твором.

З запалом взявся композитор до роботи. Текст і мелодія заспіву народжувались одночасно:

Заспіваймо пісню веселеньку
Про сусідку молоденьку,
Про сусідку заспіваймо,
Серце наше звеселямо!

Створені Ячиневичем мелодія і текст так органічно з'єдналися з мелодією народнього наспіву, що тепер і уявити собі, здається, не можна, що обидві частини пісні створили різні автори в різні часи.

Незабаром пісню було розкладено на чотириголосий мішаний хор без супроводу, і її з великом темпераментом виконували на квартирі Ячиневича друзі та знайомі, що експромтом утворили своєрідний вокальний ансамбль.

Але минуло ще чотири роки, поки створений Ячиневичем варіант пісні вийшов за межі його квартири і став надбанням усього українського народу. Сталося це в травні 1924 року. Яків Ми-

хайлович працював тоді в Одесі на посаді диригента місцевої державної хорової капелі. І в одному з концертів він вперше прилюдно виконав свою "Сусідку". Успіх був надзвичайний, і з того часу створена ним пісня дедалі частіше почала з'являтися в програмах хорових концертів. Численні рукописні копії її розійшлися по багатьох хорових колективах, і це, безперечно, сприяло зростанню її популярності.

Проте скромний і позбавлений практичного хисту Ячиневич не подбав про своєчасне видання свого твору. З цього скористався якийсь Брешко-Знісковський і привласнив його, записавши "Сусідку" від свого імені на грамофонну пластинку. Очевидно, він вважав, що Ячиневича немає в живих, і привласнення чужого твору пройде для громадськості непоміченим. Та "Сусідка" була вже так широко відома, що обман швидко виявився. Ячиневичу принесли пластинку з "твором" Брешка-Знісковського, і коли її програли, то виявилось, що запис нотка в нотку відтворює пісню Якова Михайловича. Тоді Ячиневич написав "авторові" від повідного листа.

"Що ж це ви зробили?" — запитував він плягітатора.

Брешко-Зносковський відповів маловмотивованим вибаченням:

"Пробачте, — писав він, — але я нічого лихого Вам не зичу!"

Не досить етичний вчинок новоявленого автора не завадив нівпинному зростанню популярності "Сусідки". Її виконували скрізь, починаючи з Владивостока і кінчаючи Західною Україною. Великий успіх пісні спонукав Яценевича зробити різні перевкладення своєї обробки. Так з'явився варіант пісні для хору в супроводі фортепіано, для чоловічого хору в супроводі бандур. Саме цей варіант взяла на своє "озброєння" Полтавська ка-

пеля бандуристів і повезла його по всій країні. Виконання "Сусідки" всюди проходило з великим успіхом.

"...Полтавці виконують, зокрема, ряд спеціально написаних для бандури п'ес. З них дуже сподобались дві п'еси місцевого композитора Я. Яценевича "Ой, сусідко" і "Український танець", — писала в 1928 про ці гастролі одеська газета "Вечерние известия". Інша одеська газета — "Известия" відмічала тоді ж, що "виділяються у виконанні капелі "Вічний революціонер" Франка—Лисенка і винятково оброблена Яценевичем галицька пісня

"Сусідка" з угорським танцювальним ритмом".

Та не тільки професіональні, а й самодіяльні колективи захопилися цією обробкою. Вона міцно утримується в їх репертуарі сьогодні.

Прошло 45 років з дня створення славетної обробки. Минуло 20 років з дня смерти її автора, який помер у м. Кропоткіні Краснодарського краю 25-го квітня 1945 року. Але створена ним "Сусідка" живе і захоплює своїм бадьорим ритмом, життєрадісністю і оптимізмом.

Леонід Кауфман

НІНДЗЯ — ЯПОНСЬКІ НЕВІДИМКИ

Пронизаний променями вечірнього сонця, стелиться легкий серпанок. Теплий вітер гуляє по залях і численних переходах о-кадзакського замку. Його власник, тайро¹⁾ Ієясу сидить у парадній залі перед олтарем — кремезна людина з масивною головою. Біля його ніг тліє жар у жаровні. Але по тілу Ієясу пробігають дрижаки: видно, що він дуже схильзований і збуджений.

...Третій рік підряд після смерті сьогуна Японії Тойотомі Хідейосі весь Хонсю охоплений війною. Могутні даймо — князі Токугава Ієясу та Ісіда Кадзусіге борються за владу. Загони їхніх самураїв під керівництвом досвідчених воєначальників у численних боях вирішують суперечку, що затяглася: кому з двох даймо бути новим сьогуном. Але поки що військова удача не дала переваги жодному з них.

Настав п'ятий рік ери Кейтъо²⁾. Дві величезні армії — зі сходу Токугава, а з заходу Ісіда — горітуються знову помірятися силами.

Результат цієї битви повинен, нарешті, визначити, хто стане правителем країни. До речі, шансів на перемогу у Ісіда Кадзусі-

ге тепер більше. На його боці і чисельна перевага, і багатий військовий досвід, здобутий під час походів у Корею і, нарешті, підтримка інших даймо — Уесугі, Mori, Сімадзу.

І тайро Токугава Ієясу знов зе. Ієясу послав надійного васала Отому з загоном самураїв на пошуки таємничих ніндзя, що нібито мешкали десь у лісових хащах Єккайті. Але пройшло вже кілька днів, а Отому ще не повернувся. Болюче довго тягнуться години чекання.

Наближалась північ, коли почувся кінський тупіт. Заскрипіли ворота, долинули приглушенні голоси. В залі з'явився Отому разом з високим незнайомцем. На ньому чорне кімоно з гербами, за поясом мечі — великий і малій — у чорних піхвах. Незнайомець, мабуть, за сорок. Щоки і підборіддя ретельно виголені, брови зсунуті в пряму лінію.

— Хто ти?

— Хаямі Ясабуро, ваша світлість.

— Значить, ти самурай, якщо тобі дозволено мати прізвище і носити мечі?

— Так, мій предок був васалом сейї тайсьогуна Мінамото Йорімото. Але триста років тому після падіння дому Йорімото наш рід Хаямі позбувся своїх володінь. Ми — роніни, безземельні самураї.

— А хіба ти не знаєш, що ронінам заборонено ходити озброєними? — Ієясу все-таки стримав роздратування: від цієї людини, можливо, залежало його майбутнє. — Гаразд, я дозволяю тобі залишити зброю, — змилостивився тайро.

Гнів вельможі нітрохи не злякав Хаямі, що з леді помітною посмішкою дивився на Ієясу.

— Скажи-но мені, ти справді ніндзя?

— Так, ваша світлість.

— І ти можеш ставати невидимим і проходити крізь стіни?

— Так, ваша світлість.

— Ти, мабуть, чув, що даймо Ісіда Кадзусіге зібрали велике військо і насмілюється посягати на божественну владу самого тенно? Ти повинен проникнути в замок Ісіда в Секігахарі, дізна тися про його плани і повідомити їх мені. А ще краще, коли Ісіда і його поплічники виконують танець міно-одорі ("танець солом'яного плаща") — так називали вбивство або страту в феодальній Японії). Якщо ти впораєшся я дам тобі і твоїм людям землю і гроші.

Як стріли, випущені з лука, мчать небом хмари. Коли крізь них пробивається диск місяця, з мороку виступають схили гір, вкриті сосновим лісом, і заросла очеретом долина, якою в'ється стежка. Під поривами вітру оче-

¹⁾ Тайро — один з п'яти членів вищої ради в Японії.

²⁾ Кейтъо — відповідає 1600 рокові нової ери.

рет вириє, наче морські хвилі. Стежкою пробираються п'ятеро в чорному. Чорне вбрання з капюшонами схоже на ряси монахів, чорні маски на обличчях; навіть кінь, якого веде замикаючий, і той вороний. На ногах у людей якесь м'яке взуття, копита коня закутані соломою, а морда — ганчірками.

У воротах замку, заповнюючи весь проїзд, тісно сидять і стоять десятки вартових. Яскраве полум'я 'вогнища освітлює похмурі обличчя, кам'яний міст через рів і частину внутрішнього двору замку. Вони насторожено прислухаються і пильно вдивляються в темряву. Але жоден з вартових не помічає, що дві тіні годину тому з'явивши на другому боці мосту, поступово пересуваються вздовж низького парапету. Коли яких-небудь 10-20 кроків віддаляють їх від вартових вони наче розчиняються в танці спалахів і тіней, що їх відкидають язики полум'я і нерівності ґрунту.

Один з самураїв підкидає у вогнище оберемок дров. Вогонь сердито пирхає, бурчить, викидає фонтани іскор. І тут у вогнищі падає ніким не помічена біла грудочка. Проходить хвилина - друга. З гучним тріском спалахує нестерпно яскраве полум'я. Осліплени вартові закривають обличчя руками. Буквально між ногами у них прослизає чорне гнуучке тіло і відразу зникає в глибині двору. Полум'я гасне. З усіх боків на самураїв насувається морок.

— Дихання дракона! — каже хтось тремтячим голосом.

Настає день, і нічні страхи залишаються. Двір замку гуде від безлічі голосів, дзвону зброї, іржання коней. Але в самому замку пануєтиша. Сьогодні Ісіда Кадзусіге приймає високих гостей. До речі, один гість непрöhаний. Погано освітленими переходами повз вартових, що сидять на кожному повороті, притискуючись до стін, крадеться закутана в чорне людина. Вона минає анфіляду порожніх покоїв і нарешті опиняється біля входу в головну залю. Там зібралися наймогутніші даймьо Японії — Морі Терумото, Сімадзу Йосіхіро, Уесугі Каекацу, Кобаякава Хідеакі. Разом з Ісіда Ка-

дзусіге вони обговорюють пляни майбутнього бою.

Двері, що ведуть до залі, охороняють два кремезних самураї з мечами напоготові. Розпластавши візводж стіни, за кілька кроків від них причайлася чорна фігура. Здається, що минула вже ціла вічність, але чорна тінь не воружнулась. Близчий самурай раптом судорожно затуляє обличчя руками. Короткий приглушений стогін, і він важко осідає на підлогу.

— Тенгу-диявол плюнув на мене, — ледь шепочуть холодіючі губи.

Другий самурай відхиляється вбік. З жахом він відчуває, як щось нечутне колинуло його в щоку. Крикнути самурай не встигає. Горло перехоплює спазма, і свідомість назавжди покидає його.

Людина в чорному сквапно притуляється до дверей. Але вони такі товсті, що не пропускають жодного звуку. Шпигун обережно натискає долонями. Ще зусилля, і двері трошки відкриваються. В залі чуються голоси, але розібрати нічого не можна.

Невже всі хитроці і смертельний ризик даремні? Проникнути безпосередньо до залі, де відбувається військова нарада, не зможе навіть він, ніндзя Хаямі Ясабуро. Звідкись достас він невеликий довгастий предмет. Після швидких маніпуляцій він перетворюється на тоненьку довгу трубочку. Ставши на коліна, ніндзя просуває її в щілину, притуляє кінець до вуха і плавно тягне за шовковий шнурок, прикріплений до трубки.

Ніхто в залі не помічає, як на кінці трубки, що лежить на підлозі, розпускається схожий на віяло розтруб. Пластинки, з яких він зроблений, такі тонкі, що він здається прозорим і невидимим навіть зблизька. Як квітка до сонця, розтруб поволі повертається туди, де сидить група чоловіків у парадних кімоно, і завмирає, зрідка ледь ворушачи своїми пелюстками-пластинками.

...Отже, солдати Морі Терумото ще десь за Осакою... Даймьо Кобаякава Хідеакі бурхливо сперечався з Ісіда, кому після перемоги будуть належати спадкові маєтки Токугави... А Сімадзу Йосіхіро, здається, більше стур-

бованій наскоками морських піратів на його володіння на острові Кюсю, ніж майбутньою битвою, і, певно, не зможе подати Ісіда суттєвої допомоги, Даймьо Уесугі...

За спиною Хаямі Ясабуро лунає здивований вигук. З швидкістю блискавки він відскакує від дверей і хоче випростатись. Але цього разу йому доведеться поплатитись. Самурай - вартовий опускає свій меч на голову ніндзя, яку той хоче прикрити виставленою вперед правою рукою. Але хіба може вона відвернути смертельний удар гострого, як бритва, леза!

Але що це? — Ковзнувши по руці, розтявши широкий рукав чорного балахона меч з брязкотом відлітає вбік. В ту ж мить — різкий помах руки і обличчя нападника заливають потоки крові з рваних, ніби залишених кігтями тигра ран.

Зволікати не можна. Десь зовсім поруч лунають тупі ікри крикі стривоженої сторожі. Скоріше до виходу! Шпигун стрімко ковзає коридором у напрямку зовнішніх кімнат. Поворот, ще поворот, і раптом попереду чути голоси воїнів, що біжать на допомогу. Ніндзя в пастиці. Ось уже в кінці коридору з'явились розпалені погоною самураї. Але Хаямі не думає здаватись. Сильно відштовхнувшись від кам'яних плит, він буквально звивається вгору, ніби прагнучи злетіти, і... зникає.

Передчуття воїнів Ісіда Кадзусіге справдилися. Битва при Секігахарі закінчилася повною перемогою військ Токугава Ієсу. Його напад був таким несподіваним, що Ісіда не встиг зібрати своїх прибічників.

З 1600 року рід Токугави на протязі 268 років правив Японією.

Чи існували ніндзя насправді, чи це просто захоплююча легенда? А якщо вони й були, то чи могли здійснювати ті дивовижні подвиги, які їм приписуються?

Якщо задати ці запитання японцям, то майже в 99 випадках зі ста відповіді будуть стверднimi. Крім того, багато хто вірить, що ніндзя і справді володіли надприродними здібностями. І в кіно, і по телебаченню їх зобра-

Іван ЧУМАК

СУРМИ

*Прагнемо віхою бути — не цяткою,
Сурмачами звемося незримого й здимого.
Та їй бавимось сурмою, ніби цяцькою,
На слизьких вихилясах рими.*

*А до краю єдиної суті не випито
Ні серцем, ні головою,
Що сурма співає лише у двох випадках:
Або на відбій, або кличе до бою!*

Володимир БРОВЧЕНКО

*День за днем росте моя малечка,
В ній розумне слово дозріва.
І стають у хлопців ширші плечі
І сивіша в батька голова...*

*А їй — право, добре жити і вірити,
Що позавтра, як впаду в бою,
Я в синах прийду з крутого виру
На Вкраїну рідну мою.*

жують саме як якихось середньо вічних суперменів.

В "кінолегендах" завдяки сценаристам і операторам правда так тісно переплітається з вигадками, що відділити одне від іншого глядач просто не може. Між іншим, існування ніндзя — цілком реальний факт, і не тільки історичний: хоч ніндзя дуже мало, але вони є і в теперішній Японії.

Отже, хто ж такі ніндзя? За свідченням англійського журналіста Кліффорда Гаррінгтона, який детально вивчав історію ніндзя, вони з'явилися в Японії приблизно 800 років тому, в той час, коли невеликі загони воїнів-самураїв почали шукати порятунку від ворогів у зарослих лісом горах центрального Хонсю. Згодом ніндзя виробили прийоми боротьби, які були оточені глибокою таємницею і передавалися з покоління в покоління тільки всередині відокремленого клану. Так виникло "ніндзюцу" — "мистецтво бути невидимкою" а членів клану стали називати "ніндзя" — "невидимки". В період феодальних чвар ворогуючи даймьо використовували ніндзя як найманіх шпигунів, а іноді

як своїх охоронців. Це були своєрідні диверсанти середньовічної Японії.

Звичайно, ніндзя не були прозорішими від звичайних людей. Секрет їхньої "невидимості", як, між іншим, і інших, на перший погляд, фантастичних здібностей криється в надзвичайній спрітності, здобутій в результаті тривалого тренування, і в знанні людської психології. Наприклад, вночі або в погано освітлених приміщеннях замків чорні балахони з капюшонами і маски робили ніндзя майже невидимими. Іхнє вbrання було дуже просторим зовсім не випадково — ніндзя вражували, що око набагато легше сприймає предмети зі знайомими контурами. Тому вони носили мішкивate, і, здавалося б, незручне вbrання, яке до невідіданості змінювало обриси фігури людини.

Оскільки ніндзя часто доводилось діяти у вузьких переходах і коридорах, вони виробили особливу манеру ходити. Швидко і плавно переставляючи ногу за ногу, "невидимки" за одну секунду могли подолати кілька метрів. Іноді вони прив'язували до підошов щось на зразок ро-

ликів з невеликих відрізків бамбука і котилися на них по кам'яній підлозі, як на ковзанах. Звідси і легенди про те, що ніндзя бігають швидше від вітру.

Якщо треба було пробратись повз охорону, що сиділа біля вогнища, в хід ішла порожня ячена шкарапулупа, наповнена спеціальною сумішшю. Яйце непомітно підкидали у вогонь, і коли суміш спалахувала засліплюючи в'артових, ніндзя прослизали мимо.

Ховаючись від переслідування, вони могли годинами відсиджуватись під водою, дихаючи через свої слухові трубки з бамбука, або через піхви меча. Якщо ніндзя доводилося рухатись у темряві, він наполовину вимав меча з піхов і за допомогою довгого "щупа" перевіряв шлях перед собою, обходячи перешкоди. Навіть тоді, коли кінець щупа торкається ворога, той не міг дістати ніндзя. І коли невидимка не міг ухилитися від боротьби, він робив глибокий випад і вражав у буквальному смислі намацаного ворога. Не випадково "невидимкам", крім усього іншого, приписувалось ще й уміння бачити в темряві.

Загалі "ніндзюцу" охоплює не тільки вміння ховатись, але й безліч різноманітних бойових прийомів. На зап'ястях ніндзя носили металеві пластини з виступами ближче до кисті руки. Пластина і виступ утворювали вузьку щілину, в яку ковзalo лезо, коли ніндзя відбивав удар меча. Йому досить було різко повернути руку вбік, щоб ворог випустив меч і залишився беззбройним.

"Невидимки" віддавали перевагу власним видам зброї, таємницю яких ретельно оберігали. Одним з видів були залізні брас-

BLOOR TRAVEL AGENCY

1190 Bloor Street West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 — 535-2136

Подорожування літаком, пароплавом, поїздом, чи автобусом в Канаді і в інших країнах, замовлення готелів, спроваджування своїків, вироблення віз і паспортів, безкоштовні інформації у справі еміграції — все це полагодять Вашою рідною мовою досвідчені власники

ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОДОРОЖЕВОГО БЮРА В ТОРОНТО

МАРКІЯН КОГУТ і ДАРІЯ ЗАЛОЗЕЦЬКА

лети з гострими цвяхами. Саме таким браслетом ніндзя Хаямі Ясабуро не тільки вивів зладу самурая, що захопив його зненацька, але й врятувався від погоні. Високо підстрибнувши, він зумів ухопитися цвяхами за деревину в стелі, виліз на неї і там сковався від переслідувачів. Звичайно, для подібних акробатичних стрибків потрібні були неабияка сила, спритність, неймовірне володіння власним тілом. Але ніндзя їх не позичали.

Наприклад, один з сучасних майстрів "ніндзюцу" Фудзіта Сейдзі у свої 63 роки демонструє такий трюк. Лівою рукою він послідовно виймає з суглобів пальці, потім лікоть, нарешті, плече правої. Після цього він без будь-якого зусилля надає руці найнеймовірніших положень, хіба що не зав'язує її у вузол. Досвідчений ніндзя, твердить він, може таким чином повністю вийняти з суглобів руки і ноги звільнитись від кайданів або ж пролісти крізь отвір, замалий для нормальної людини.

До речі, розкриємо і другу таємницю Хаямі Ясабуро, так званий "плювок диявола". Ніндзя, користуючись поширеними забобонами, вміло маскували дію своєї "надсекретної зброї". У Хаямі була мініатюрна духовна рушниця, яка складалася з двох-трьох маленьких трубочок, скріплених разом на зразок свистка. Сильним видихом ніндзя виштовхують з трубочок крихітні голки. Хоч рушниця стріляє всього на кілька метрів, мала далекобійність компенсується надзвичайною вражуючою властивістю — кінці голок були вкриті сильнодіючою отрутою. Варто було потрапити отруті в ранку або просто на шкіру, як наставав параліч нервової системи і людина помирала без будь-яких "видимих причин".

Кліффорд Гаррінгтон відвідав одного з сучасних "невидимок", Хацумі Йосіакі. Він живе в Ноді біля Токіо і є представником 34-го покоління ніндзя у своєму роду. Хацумі почав вивчати своє незвичайне мистецтво з одинадцяти років; у традиційних японських видах спорту він досяг великих успіхів. В караате — що стого ступеня досконалості, в дзю-до — четвертого, в кендо —

третього. Але "ніндзюцу", як пояснив Хацумі, набагато перевершує всі ці види боротьби.

Поки ми розмовляли, Хацумі Йосіакі взяв велику виноградину і проковтнув її. Поки ми продовжували розмову, я забув про цю дрібницю. Раптом Хацумі відкрив рота, засунув глибоко в нього два пальці і... дістав цілу виноградину. Колись таким чином передавалися секретні повідомлення.

В кінці моєї візити Йосіакі та двох його учнів вийшли в сад, щоб продемонструвати різні прийоми боротьби. І якби ніндзя спеціально не пом'якшував своїх ударів, кожен учень був би двічі вбитим, хоча вони й нападали з мечами і кинджалами на беззбройну людину. Бій закінчився тим, що ніндзя стрімко кинувся до стіни свого двоповерхового будинку, закинув на дах прикріплений до шнурка гачок і за лічені секунди забрався нагору. Йому допомогли це зробити спеціальні петлі на шнурку, якими він піднімався, як сходами.

"Ніндзя завжди прагнули згустити таємницю, що оточувала їх, розповсюджуючи про себе найнеймовірніші чутки, — признається Хацумі Йосіакі. — У минулі часи співбрата одразу ж убили б мене, якби я сказав юному-небудь, що я — ніндзя".

С. МІЛІН

ЦІКАВІ ФАКТИ

Годинник без циферблата

Незабаром одна японська фірма почне випускати годинники без циферблата. Години та хвилини відзначатимуться цифрами на невеличкому екрані з допомогою електромоторчика, вмонтованого в годиннику.

Хитрість павука

Оригінальним способом ловить здобич павук цитодес. Заглядівши муху в траві, він обережно наближається до неї, але не спускається до жертви, а викидає рідину. Рідина у повітрі зразу ж перетворюється в надзвичайно тонке, але міцне павутиння, з якого муха вже не вибереться.

Липке павутиння притискає муху до трави. Павук може спокійно наблизитись до жертви і впинитися в неї отруйними щелепами.

Визначення кольору

У всякому кольорі людина відрізняє багато відтінків. Навіть чорний має іх кілька десятків. Але часто трапляється й таке, що робітникові бавовняної фабрики даний колір здається одним, а вимогливому контролерові — іншим.

Неваже не можна кольори визначити якось інакше, не на око?

Працівники японської фірми вже домоглися розв'язання цієї проблеми. Електронно обчислювальна машина, ними виготовлена, може визначити... сто мільйонів різних кольорів!

Тільки один червоний колір має майже всім мільйонів відтінків!

КРИЛАТИ ВИРАЗИ

Гарпії

Це, за грецькою мітологією, богині вихору. Зображеніся як крилаті потвори-птахи з жіночими головами.

У переносному значенні гарпія найчастіше — зла жінка, а також зло, що мучить людину, терзає її душу.

Я самотній стою, наді мною
реве хуртовина;
Зграї гарпій проклятих, що
звуться "навіщо", "куди",
Мою душу жеруть... Як покинута в лісі дитина,
Я самотній стою. Наді мною
реве хуртовина,
Замітає сліди.

(М. Вороний)

Два Аякси

Аякси, або Великий і Малий Еанти — двоє нерозлучних друзів, героїв Троянської війни. Дружба Аяксів була сюжетом для багатьох творів мистецтва.

У переносному значенні "два Аякси" — нерозлучні друзі.

БАТЬКИ!

МАТЕРІ!
Чи Ви вписали своїх дітей до
ОДУМ-у?
Якщо ні, впишіть їх негайно!

Ровесник кам'яного віку

На полицях аптек з'явилися нові ліки. Одні з них швидко зникають, іх визнали непридатними, інші — довше вживаються в медицині. І лише аспірин завжди займає почесне місце серед цих препаратів. Коли в родині хтось захворіє, зразу ж звертається до нього. Проте, навіть спеціалісти визнають, що аспірин для них — загадка. Ніхто не може пояснити, яким чином він допомагає людині позбутися численних хвороб.

Аспірин, як ліки вживається з 1899 року, але походить з древнього роду цілющих трав, які люди використовували для лікування ще у кам'яному віці. Це — саліцилати. Вони є в корі, плодах та інших частинах великої кількості рослин.

За останні 15 років у США кількість аспірину, що його вживають хворі, збільшилась удвічі і дорівнює 16 мільйонам кілограмів, тобто п'ять таблеток на тиждень припадає на кожну особу населення. Фармацевтичні фірми впевнені, що вживання аспірину щорічно зростатиме на 7 відсотків. У 1976 році наприклад, американці ковтатимуть його вдвічі більше, ніж тепер.

Аспірин завоював авторитет тому, що дешевий, безпечний, універсальний і завжди під рукою. Його використання відкриває перед медициною щораз нові можливості.

Не так давно світ облетіло сенсаційне повідомлення. Лікар Мерріс в центральній лікарні в Лонг-Айленді, Нью Йорк, перевів клінічне випробування у відділі для наркоманів. За попередніми висновками, зробленими на підставі психологічних дослідів, три-шість таблеток аспірину на день знижують збудливість, підвищують апетит, полегшують засинання. Інша група дослідників під керівництвом лікаря Гольдштайна з Принстонського нерво-віо-психіатричного інституту вивчає біоструми головного мозку, після вживання аспірину. Досліди провадять на добровільцях. Виявлено, що три таблетки аспірину дають такий самий ефект, як середня доза фенобартітулу,

одного з найпоширеніших препаратів для лікування нервової системи.

Досліди показали, що аспірин може загальмувати розвиток травматичного остеоартриту. Лікар Крисман, хірург - ортопед з Йельського медичного інституту, викликає хворобу у кролів через штучне ушкодження суглобів. Звичайно, після цього починається процес деформації. Коли кролям дають аспірин, фермент, який заважає формуванню нового хряща, блокується, і в суглобах розвивається тенденція до відновлення.

Цікаво, що регулярне вживання аспірину знижує вміст холестерину в крові. Можна сподіватися, що універсальні ліки допоможуть боротися з тяжкими серцево - судинними захворюваннями.

Серед сучасних препаратів аспірин — хемічно примітивний, у різних серіях одинаковий. Проте він — складова частина більше тисячі різних ліків. Одночасно фармакологічний ефект аспірину настільки складний, наскільки звичайний його хемічний склад. Важко назвати такі ліки, які б мали тільки специфічну дію на організм, аспірин же на багато перевершив своїх побратимів. Лікарі і досі не спроможні перерахувати всі специфічні дії цього препарату. При будь-якому захворюванні пропонують кілька таблеток аспірину. І це тим дивніше, що в наш час сильнодіючих антибіотиків вчені-медики підносять авторитет звичайного аспірину.

Відомі три дії його: знижує температуру, тамує біль, зменшує запалення. Фармакологи тільки починають відкривати завісу над цим універсальним препаратом. Вони майже впевнені, що аспірин знижує температуру, діючи на "термостат" організму в глибинах мозку, тамує біль завдяки пригніченню активності нервів на враженні ділянці. Яким чином аспірин запобігає запаленню, поки що не відомо. Ще багато загадок у цього універсального борця з хворобами. Досліди тривають.

ІСТОРІЯ НАЗВ

Борзна

Борзна заснована поблизу давньоруського поселення, зруйнованого монголо-татарами в XIII столітті, назва цього поселення не встановлена. Заснована Борзна була в XVI ст., вперше її згадується в актах 1633 року.

Селище Борзна розташоване на річці Борзні (басейн Дніпра), звідси і походить його назва. В основі назви річки Борзни, як вважають, лежить корінь "борз" — швидкий (річка колись мала швидку течію).

З 1782 року селище Борзна — центр Борзнянського повіту Чернігівської губернії. Сучасна Борзна — селище міського типу, районний центр Чернігівської області.

Ічня

Час заснування міста Ічні невідомий. В XVI столітті воно належало князям Вишневецьким. Свою назву місто успадкувало від річки Ічень, на березі якої воно розташоване. В перекладі з татарської мови "ічень" означає "напій". З 1648 року після звільнення міста козацько-селянськими загонами від польської шляхти, Ічня-містечко Борзнянського повіту, Чернігівської губернії.

Сучасна Ічня — районний центр Чернігівської області.

Мена

Вперше Мена згадується в лаврентійському літописі під 1066 роком. В XI-XIII століттях Мена була відома як досить великий торговельний і укріплений пункт. До Чернігівського удільного князівства Мена увійшла в середині XII століття, після розпаду Київської Русі.

Назва селища походить від назви річки Мена, на якій воно розташоване. Народні легенди та перекази свідчать, що на річці Мена в старовину міняли полонених, звідки, мабуть і походить її назва. Інші пояснюють цю назву зміною русла річки. Сучасна Мена — селище міського типу, районний центр Чернігівської області.

**ПЕРША УКРАЇНСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА
FUTURE FUEL OIL
LTD.**

& Service Station

**945 BLOOR STREET WEST
Toronto — Ontario**

**24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА!**

**Чищення і направа форнесів
безплатна.**

**Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.**

Наши телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

Під час концерту відомого співака Марк Твен, посміхаючись прошепотів щось своїй сусідці. Зайшовши після концерту в артистичну поздоровити співака, він побачив його перекошене від лютті обличчя.

— Добродію, — стримуючи злість, звернувся співак до письменника: — Ви погано виховані. Я ніколи не дозволяю собі смія-
тися, читаючи ваші оповідання.

—○—

Одного разу у Відні до Берліоза підбіг маленький жвавий чоловічок і захоплено закричав:

— Пане Берліоз, я пристрасний прихильник вашого грандіозного таланту. Прошу дозволу торкнутися руки, що написала "Ромео і Юлію". — З цими словами він вчепився за рукав композитора і блаженно завмер.

— Добродію, — обережно взяв його за плече Берліоз. — Тримайтесь краще за другий рукав: я маю звичай писати правицею.

—○—

Живопис — це поезія, яку бачать, а не чують, поезія — це живопис, який чують, але не бачать.

(Леонардо да Вінчі)

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить 4% за депозити.
- Уділяє високі та дешеві позички.
- Асекурє ощадності до 2 тисяч, позички до \$10.000.
- Щоденне і вечірнє урядування.

ВПІШІТЬСЯ І КОРИСТАЙТЕ

З ПОСЛУГ

У КРЕДИТОВОМУ СОЮЗІ!

406 Bathurst St., Toronto

Tel.: EM 3-3994

Всі славнозвісні скрипки на обліку, і власники їх відомі. Розповідають, що з Крайслером трапилося одного разу таке.

У комісійній крамниці в Аттерпені він побачив скрипку, походження якої важко було визначити. Виходячи з її високої вартості Крайслер зрозумів, що власник крамниці розуміється на скрипках. Щоб переконатися в цьому, він вийняв з футляра свою скрипку і запропонував хазяйні купити її. Старий уважно оглянув інструмент і сказав, що він не такий багатий, щоб заплатити за неї справжню вартість. Потім додав, що йому дуже хочеться показати панові скрипку Аматі, яка, на жаль, у нього дома. "Я затримаю вас усього на кілька хвилин — мій будинок поруч", — і з цими словами вийшов.

Незабаром він повернувся з поліцаем і, показавши на Крайслера, сказав: "Заарештуйте цю людину, вона викрала скрипку Крайслера!" У славнозвісного скрипала не було з собою документів, і він зрозумів, що справа може закінчитись неприємністю. Тоді він взяв скрипку і заграв свій "Чудовий розмарин". Старий був у захопленні і перевікав розгубленого поліцая, що перед ним сам Крайслер бо ніхто, крім нього, не зміг би так близкуче виконати цей твір.

—○—

Не вживай "мабуть", "мені здається", "я думаю". Якщо сурма буде видавати непевний звук, хто стане готовитися до битви?

УВАГА!

Чистимо безплатно печі (форнеси) і даемо безплатну цілорічну обслугу нашим сталим відборцям опалової оливи.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В НАС ОЛИВУ

DNIPRO FUEL OIL LTD.

TORONTO —

196 Bathurst Street

Тел.: вдень і вночі: EM 6-6539

HAMILTON —

857 Woodward Ave.

Тел.: вдень і вночі: 549-9634

Користайте також з нашої БЕНЗИНОВОЇ СТАНЦІЇ при

509 Jane St. — RO 2.1969

Россіні запитали одного разу, чи є в нього другі і, якщо є, то хто вони.

— Так звичайно є, — відповів Россіні і назвав мільйонерів Ротшильда й Моргана.

На це йому зауважили, що, мабуть, він обрав собі таких друзів, щоб мати можливість в разі потреби позичити у них гроші.

— Зовсім навпаки, — весело відповів Россіні, — я називаю їх друзями якраз за те, що вони ніколи не беруть грошей у мене.

—○—

У Гайдна було багато заздрісників серед посередніх музикантів. Один з них вирішив завербувати собі у спільнники... Моцарта. Він запросив великого композитора на концерт, де виконувався гайднівський квартет.

Під час виконання він обурено сказав Моцарту: "Я б так ніколи не написав!" — "Я теж, — жваво відповів Моцарт, — і знаєте чому? Ні вам, ні мені ці чудові мелодії ніколи б не прийшли в голову".

—○—

Допомагаючи більшому стати на вищий щабель, тим самим ви наближаетесь самі до вершини.